

R. Andringa, ing.

No. 3.28

PEULVRUCHTEN, DROOG TE OOGSTEN

(Arealen en opbrengstniveaus)

L26
3.28c

September 1971

Landbouw-Economisch Instituut
Afd. Bedrijfseconomisch Onderzoek Landbouw

399506

Inhoud

	Blz.
WOORD VOORAF	5
HOOFDSTUK I DOEL EN OPZET VAN HET ONDERZOEK	7
HOOFDSTUK II DE ONTWIKKELING VAN DE TOTALE AREALEN PEULVRUCHTEN DROOG TE OOGSTEN	9
HOOFDSTUK III GROENE ERWTEN	12
§ 1. Geteelde oppervlakten in diverse gebieden	12
§ 2. De kg-opbrengsten per ha (CBS)	14
§ 3. Het prijsverloop	15
§ 4. Opbrengstniveaus, directe kosten en saldi op L.E.I.-bedrijven	16
HOOFDSTUK IV GELE ERWTEN	18
§ 1. Geteelde oppervlakten in diverse gebieden	18
§ 2. De kg-opbrengsten per ha (CBS)	18
§ 3. Het prijsverloop	19
§ 4. Opbrengstniveaus, directe kosten en saldi op L.E.I.-bedrijven	20
HOOFDSTUK V SCHOKKERS	22
§ 1. Geteelde oppervlakten in diverse gebieden	22
§ 2. De kg-opbrengsten per ha (CBS)	22
§ 3. Het prijsverloop	24
§ 4. Opbrengstniveaus, directe kosten en saldi op L.E.I.-bedrijven	25
HOOFDSTUK VI CAPUCIJNERS EN GRAUWE ERWTEN	27
§ 1. Geteelde oppervlakten in diverse gebieden	27
§ 2. De kg-opbrengsten per ha (CBS)	27
§ 3. Het prijsverloop	29
§ 4. Opbrengstniveaus, directe kosten en saldi op L.E.I.-bedrijven	31
HOOFDSTUK VII BRUINE EN WITTE BONEN	34
§ 1. Geteelde oppervlakten in diverse gebieden	34
§ 2. De kg-opbrengsten per ha (CBS)	34
§ 3. Het prijsverloop	36

INHOUD (vervolg)

	Blz.
HOOFDSTUK VII	
§ 4. Opbrengstniveaus, directe kosten en saldi op L.E.I.-bedrijven	38
HOOFDSTUK VIII VELDBONEN	40
§ 1. Geteelde oppervlakten in diverse gebieden	40
§ 2. De kg-opbrengsten per ha (CBS)	40
§ 3. Het prijsverloop	42
§ 4. Opbrengstniveaus, directe kosten en saldi op L.E.I.-bedrijven	42
SAMENVATTING SALDI IN DIVERSE GEBIEDEN	46
BIJLAGEN	
1a. Arealen akkerbouwgewassen in Nederland van 1960 t/m 1970	48
b. Arealen akkerbouwgewassen in procenten van totaal	48
2a. Arealen droog te oogsten peulvruchten in Nederland van 1960 t/m 1970	49
b. Arealen diverse peulvruchten in procenten van totaal	49
3 . Verbouwde oppervlakten peulvruchten in diverse gebieden in de jaren 1960, 1965, 1969 en 1970	50
4 . Gemiddelde kg-opbrengsten per ha van peulvruchten in Nederland van 1960 t/m 1970	51
5 . Gemiddelde kg-opbrengsten per ha van peulvruchten in 3 gebieden	52
6 . Gemiddelde telersprijzen per gebied per jaar	53
7 . Voorzieningsbalans groene en gele erwten	54
8 . Voorzieningsbalans schokkers	55
9 . Voorzieningsbalans capucijners en grauwe erwten	56
10 . Voorzieningsbalans bruine bonen	57
11 . Voorzieningsbalans witte bonen	58
12 . Voorzieningsbalans veldbonen	59
13 . Saldiberekeningen groene erwten	60
14 . Saldiberekeningen gele erwten	61
15 . Saldiberekeningen schokkers	62
16 . Saldiberekeningen capucijners en grauwe erwten	63
17 . Saldiberekeningen bruine en witte bonen	64
18 . Saldiberekeningen veldbonen	65
19 . Saldiberekeningen tuinbonen voor zaadwinning	66

Woord vooraf

Op de bij het L.E.I. geadmistreerde akkerbouw- en gemengde bedrijven op kleigrond worden diverse gewassen slechts incidenteel verbouwd. Daardoor zijn per afzonderlijk jaar onvoldoende gegevens beschikbaar voor het verkrijgen van een betrouwbaar inzicht in het opbrengstniveau van deze gewassen. Door het gebrek aan gegevens is het tevens moeilijk vast te stellen welke variaties binnen een jaar of binnen een reeks van jaren kunnen optreden.

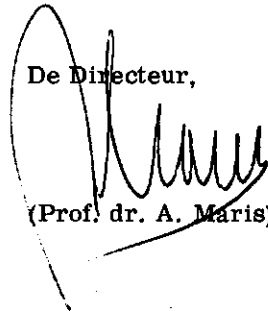
In verband daarmee zijn van diverse van deze incidenteel verbouwde gewassen de gegevens van een aantal jaren samengevoegd en geanalyseerd. Deze gegevens uit de L.E.I.-boekhoudingen zijn vergeleken met de oogstramingen van het CBS, alsmede met gegevens uit andere bronnen.

Ten einde enig inzicht te verkrijgen in de omvang van de teelt van deze gewassen zijn bovendien de arealen volgens de Mei-inventarisaties van het CBS opgenomen. In verband met een verschillend opbrengstniveau in diverse gebieden is een scheiding gemaakt tussen het noorden, het midden en het zuidwesten van ons land.

In deze publikatie worden de peulvruchten droog te oogsten behandeld als eerste van een serie van groepen van incidenteel verbouwde gewassen. In deze serie zullen verder publikaties verschijnen over handelsgewassen, landbouwzaden, groenvoedergewassen, tuinbouwzaden, groentegewassen en bloembollen.

Het onderzoek is uitgevoerd door R. Andringa, ing., van de afdeling B.E.O.-Landbouw.

De Directeur,

(Prof. dr. A. Maris)

Den Haag, september 1971

HOOFDSTUK I

Doel en opzet van het onderzoek

Op de L.E.I.-akkerbouw- en gemengde bedrijven op kleigrond worden vele gewassen slechts incidenteel verbouwd. Gezien het vaak geringe aantal waarnemingen per gebied of per grootteklasse is van deze gewassen veelal geen betrouwbaar gemiddelde van het opbrengstniveau te berekenen. De gewassen komen soms zeer verspreid over het gehele land voor, soms zijn deze geconcentreerd in een bepaald gebied. Ook al is dit laatste het geval, dan nog is het aantal waarnemingen vaak te gering, omdat in een bepaald gebied of per grootteklasse slechts een gering aantal L.E.I.-bedrijven in administratie waren.

Om toch een inzicht te verkrijgen in het opbrengstniveau en in de saldi van opbrengsten en kosten van deze gewassen, zijn alle waarnemingen voorkomende in de jaren 1965 t/m 1968, ongeacht de bedrijfsomvang en het bedrijfstype, gebundeld en verdeeld in 3 grotere gebieden, nl.

Noorden = Noordelijk zeekleigebied, omvattende Groningen en Friesland;

Midden = Droogmakerijen + IJsselmeerpolders, omvattende geheel Noord-Holland, Midden Zuid-Holland, de N.O.P. en Oostelijk Flevoland;

Zuidwesten = Zuidwestelijk kleigebied, omvattende de Z.H.-eilanden, geheel Zeeland en het Noordwestelijk gedeelte van Noord-Brabant.

Voor zover mogelijk zijn per gebied gemiddelden per jaar berekend en soms een gemiddelde in deze 4 jaren. Wanneer dit niet mogelijk was, zijn de gegevens per bedrijf in de tabellen of in de bijlagen weergegeven. Op deze wijze is getracht op een zo verantwoord mogelijke wijze een indruk te geven van het opbrengstpeil per gebied. In enkele gevallen, indien voldoende waarnemingen in elk gebied voorkwamen, is ook een gewogen landelijk gemiddelde berekend per jaar en daarvan een rekenkundig gemiddelde van 4 jaren. De opzet is de volgende groepen van gewassen in deelverslagen te behandelen:

1. peulvruchten, droog te oogsten;
2. handelsgewassen;
3. landbouwzaden;
4. groenvoedergewassen;
5. tuinbouwzaden;
6. groentegewassen;
7. bloembollen.

In dit verslag zijn de verzamelde en verwerkte gegevens van peulvruchten, droog te oogsten, opgenomen. Om een vergelijking te kunnen geven is in deze studie tevens het gewas groene erwten opgenomen, hoewel dit gewas (nog) niet als incidenteel verbouwd gewas kan worden beschouwd.

Voor de berekening van de saldi zijn alleen de zaaizaad- en de bemestingskosten van de brutogeldopbrengsten afgetrokken. De kosten van bestrijdingsmiddelen konden niet in mindering worden gebracht omdat deze voor een deel zijn opgenomen in de post "werk door derden". Verder kan worden opgemerkt dat bij de bemestingskosten de kosten van kali- en fosformeststoffen aan de gewassen zijn toegerekend op bases van onttrekkingsnormen.

Behalve gegevens uit L.E.I.-bedrijfsboekhoudingen is om bepaalde ontwikkelingen over een groter aantal jaren te kunnen kenschetsen, gebruik gemaakt van andere bronnen, zoals Mei-inventarisaties en Oogstramingen van het CBS, voorzieningsbalansen van het Produktschap voor Granen, Zaden en Peulvruchten en de Prijsstatistiek van het L.E.I. Bij volgende studies zal getracht worden er ook nog andere bronnen in te betrekken. Hierdoor is het mogelijk diverse vergelijkingen te maken.

Hoewel peulvruchten voor de conservenindustrie plantkundig gezien behoren tot de groep peulvruchten, zijn deze in verband met de bestemming en het karakter van deze gewassen ingedeeld bij de groentegewassen (deelverslag 6). Volledigheidshalve zijn de verbouwde arealen hiervan - voor zover bekend - wel vermeld.

HOOFDSTUK II

De ontwikkeling van de totale arealen peulvruchten droog te oogsten

Vooraf in het begin van de jaren zestig is de totale oppervlakte met peulvruchten, welke worden bestemd om droog te oogsten, absoluut maar ook relatief, sterk teruggelopen. Dit blijkt wel uit tabel 1, waarin de arealen peulvruchten van enkele jaren worden vermeld in vergelijking met het totale areaal akkerbouwgewassen in geheel Nederland (zie ook bijlage 1).

Tabel 1. Areaal droog te oogsten peulvruchten en totaal areaal akkerbouwgewassen in Nederland (x 1 000 ha)

	1960	1965	1969	1970
Areaal peulvruchten (droog te oogsten)	35,4	20,4	15,4	16,8 (48)
Ha akkerbouwgewassen 1)	885,0	801,9	720,5	692,8 (78)
Peulvruchten in procenten van totale akkerbouwgew.	4,0	2,5	2,1	2,4

() Index 1960 = 100.

1) Exclusief peulvruchten voor conserven, inclusief vroege aardappelen.
Bron: Mei-inventarisaties CBS.

In 1970 bedroeg het areaal peulvruchten droog te oogsten nog slechts + 48% van de oppervlakte in 1960. Toch is er de laatste jaren, vermoedelijk mede ten gevolge van prijsstijgingen en dus hogere geldopbrengsten per ha, weer een geringe stijging van de oppervlakte waar te nemen.

Het aandeel van de peulvruchten in het totale akkerbouwareaal was reeds in 1960 vrij gering. Dit aandeel werd in de loop der jaren tot 1968 steeds geringer. In 1960 bedroeg het aandeel nog + 4%, in 1968 nog slechts 1,9% (zie bijlage 1). Ten gevolge van een geringe stijging van het areaal peulvruchten en een verdere daling van de totale oppervlakte akkerbouwgewassen steeg het aandeel in 1970 weer tot 2,4%.

Tot deze peulvruchten behoren diverse gewassen. In tabel 2 wordt een indruk gegeven welk aandeel elk gewas, of groep van gewassen (capucijners + grauwe erwten, bruine en witte bonen, veldbonen) in het totale areaal droog te oogsten peulvruchten had in een aantal jaren (zie ook bijlage 2).

Tabel 2. Peulvruchtenareaal, verdeeld naar soort

Gewassen	ha x 1 000				In % van totaal			
	'60	'65	'69	'70	'60	'65	'69	'70
Groene erwten	21,4	11,1	9,0	9,5 (45)	61	55	58	57
Gele erwten	-	0,4	0,0	-	-	2	0	-
Schokkers	7,5	3,2	2,3	2,4 (32)	21	16	15	14
Capucijners en grauwe erwten	1,5	1,3	0,8	0,8 (51)	4	6	5	5
Bruine en witte bonen	3,5	3,7	3,2	4,0 (115)	10	18	21	24
Veldbonen	1,5	0,7	0,1	0,1 (3)	4	3	1	0
Totaal	35,4	20,4	15,4	16,8 (48)	100	100	100	100

() = index 1960 = 100.

Bron: Mei-inventarisaties CBS.

Uit deze tabel blijkt dat van de peulvruchten groene erwten het belangrijkste gewas was en nog steeds is. Toch was tot 1967 ook bij dit gewas een sterke achteruitgang te constateren. In dit jaar was de oppervlakte gedaald tot \pm 8 000 ha. Nadien nam de oppervlakte weer toe tot 9543 ha in 1970.

In 1960 kwamen de schokkers qua oppervlakte op de tweede plaats. Deze plaats werd in 1970 echter ingenomen door bruine en witte bonen. Het areaal met schokkers was in 1970 nog slechts 32% van dat in 1960.

De teelt van bruine en witte bonen bevond zich in 1968 min of meer op een dieptepunt (zie bijlage 2), hoewel de oppervlakte van dit gewas in de loop der jaren schommelde. Van alle peulvruchten bleef de teelt hiervan nog het meest constant. In 1970 was de oppervlakte zelfs 115% van die in 1960.

Capucijners en grauwe erwten kwamen op de vierde plaats. Het areaal daalde van \pm 1 500 ha in 1960 naar \pm 800 ha in 1970. De veldbonen, een verzamelnaam voor Waalse, wier-, paarde- en duivebonen, waren in 1960 reeds van geringe betekenis, maar in 1970 kon nog slechts van een onbeduidende teelt worden gesproken.

Gedurende enkele jaren, nl. van 1964 tot 1969, zijn in ons land ook gele erwten geteeld. In 1966 bedroeg het areaal 540 ha, waarna de teelt van jaar op jaar weer afnam. In 1969 werden nog slechts 7 ha geteeld.

Het areaal peulvruchten voor de conservenindustrie is - in tegenstelling tot het areaal droog te oogsten peulvruchten - in de loop der jaren belangrijk toegenomen, wat uit de volgende cijfers blijkt: (x 1 000 ha) (zie ook bijlage 2)

	1960	1965	1969	1970
Conservenerwten op contract	(4,5)	4,3	7,0	7,1
Slabonen op contract	0,7	0,8	3,0	3,2
Tuinbonen	.	0,8	1,6	1,7
Totaal	.	5,9	11,6	11,7

Hieruit kan echter niet worden geconcludeerd dat er dus sprake is van vervanging van droog te oogsten peulvruchten door peulvruchten voor de industrie, al zal dat wel eens het geval zijn in verband met vruchtwisselingseisen. De laatstgenoemde echter worden veelal op contract geteeld en hebben daardoor een geringere arbeids- en kapitaalsaanspraak. Bovendien hebben deze gewassen een eigen karakter. In verband daarmee zullen deze bij de "groentegewassen" (deelverslag 6) worden ingedeeld.

In de volgende hoofdstukken zullen de diverse droog te oogsten peulvruchten apart en per gebied worden belicht.

HOOFDSTUK III

Groene erwten

§ 1. Geteelde oppervlakten in diverse gebieden

Om een indruk te geven van deze teelt in de diverse gebieden worden in tabel 3 de daar verbouwde oppervlakten over een aantal jaren weergegeven. Behalve van de in de inleiding genoemde gebieden worden ook de oppervlakten in de rest van Nederland genoemd, zodat een totaaloverzicht kan worden gegeven (zie ook bijlage 3).

Tabel 3. Ontwikkeling van het areaal (ha) groene erwten per gebied

Gebied	Ha geteeld				In % van totaal			
	1960	1965	1969	1970	1960	1965	1969	1970
Noorden	2 397	1 294	658	663 (28)	11	12	7	7
Midden	4 617	1 398	827	882 (19)	22	13	9	9
Zuidwesten	13 109	8 014	7 253	7 762 (59)	61	72	81	81
Rest van Nederland	1 292	391	232	232 (18)	6	3	3	3
Totaal	21 415	11 097	8 970	9 543 (45)	100	100	100	100

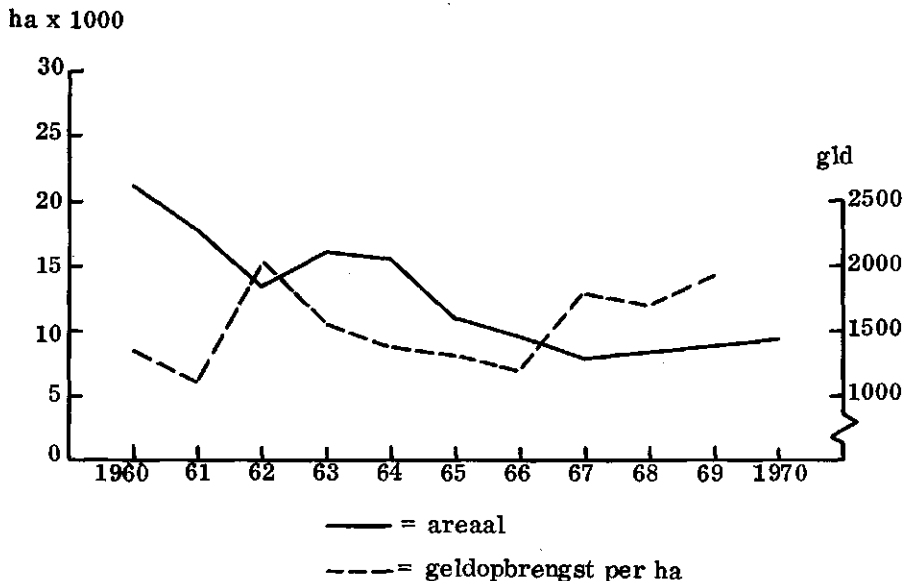
() = index 1960 = 100.

Bron: Mei-inventarisaties CBS.

Hieruit blijkt dat de oppervlakte in alle gebieden is afgenomen. Dit was vooral in het Midden en in de rest van Nederland het geval. Ook in het Noorden werden steeds minder groene erwten verbouwd, maar de teruggang was daar minder sterk. Aangezien de daling procentueel in het Zuidwesten het geringst was, nam daar het aandeel in het totale areaal toe. Zoals reeds werd opgemerkt lag het dieptepunt in 1967 (zie bijlage 2). De daarna volgende stijging die vooral in het Zuidwesten plaats had was vermoedelijk mede een gevolg van hogere geldopbrengsten per ha.

Het verband tussen geldopbrengsten per ha enerzijds en het areaal anderzijds wordt in figuur 1 in beeld gebracht. De gemiddelde geldopbrengsten werden berekend door de gemiddelde kg-opbrengsten per ha volgens de oogstramingen (tabel 4) te vermenigvuldigen met de gemiddelde telersprijzen volgens de L.E.I.-statistiek (zie bijlage 6).

Figuur 1. Oppervlakte en geldopbrengst per ha van groene erwten in Nederland

Bron: ha = Mei-inventarisaties en oogstramingen C.B.S.; telersprijzen L.E.I.
Opmerking: geldopbrengst in 1970 is voorlopig.

De sterke stijging van de geldopbrengsten in 1967 zijn toe te schrijven aan relatief hoge kg-opbrengsten per ha en hoge prijzen in dat jaar. In 1967, toen de geldopbrengst per ha met 50% toenam, verminderde het areaal nog met 5%. De geldopbrengst per ha bleef in 1968 op nagenoeg hetzelfde niveau en steeg verder in 1969. Het areaal nam na 1967 regelmatig toe. Duidelijk blijkt uit de figuur dat veranderingen in de geldopbrengsten per ha een jaar later areaalwijzigingen tot gevolg hebben.

Uit de voorlopige Mei-inventarisaties van het CBS in 1971 is gebleken dat, waarschijnlijk mede ten gevolge van het teruglopen van de geldopbrengsten in 1970, het areaal is gedaald tot + 6 400 ha. Daarmee is niet alleen een einde gekomen aan de gesignaleerde stijging in voorgaande jaren maar was het verbouwde areaal in 1971 lager dan ooit tevoren.

Ten aanzien van de prijzen moet worden opgemerkt dat hierin van 1 januari 1969 af 4% BTW is begrepen. Aangezien het grootste gedeelte van de oogst reeds voor 1 januari is geruimd, heeft dit echter slechts een geringe invloed kunnen hebben op de hier berekende gemiddelde geldopbrengsten per ha in dat jaar.

§ 2. De (kg)-opbrengsten per ha (CBS)

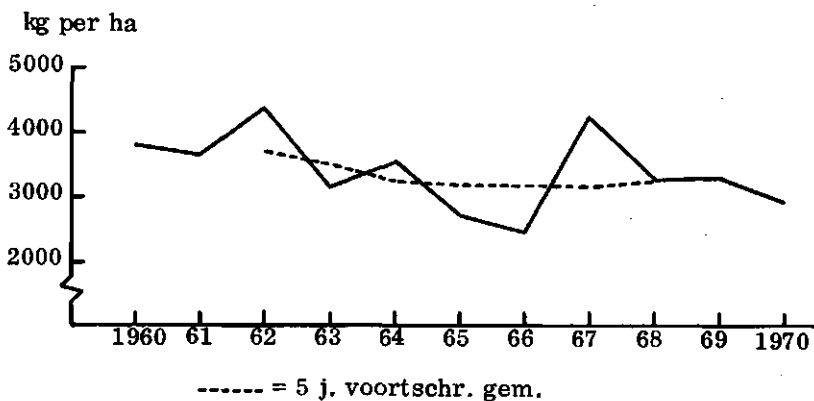
De kg-opbrengsten per ha van groene erwten zijn van jaar tot jaar aan sterke wisselingen onderhevig. Dit blijkt duidelijk uit tabel 4 (zie ook bijlage 4).

Tabel 4. Gemiddelde kg-opbrengsten per ha van groene erwten in Nederland van 1960 t/m 1970

Jaar	Kg per ha	In % van gemidd. 1960/1970
1960	3 817	112
1961	3 641	107
1962	4 346	127
1963	3 211	94
1964	3 569	105
1965	2 718	80
1966	2 411	71
1967	4 199	123
1968	3 246	95
1969	3 292	97
1970	2 961	87
Gem. 11 jaar	3 401	100

Bron: Oogstramingen CBS.

Figuur 2. Gemiddelde kg-opbrengsten per ha van groene erwten in Nederland

Bron: Oogstramingen C.B.S.

Het blijkt dat 1962 en 1967 topjaren waren, terwijl 1966 een slecht groene-erwtjaar was. De indruk bestaat dat de kg-opbrengsten per ha de laatste jaren iets zijn gedaald t.o.v. het begin van de jaren 1960. Dit is duidelijk waar te nemen in figuur 2. Hierin zijn de in tabel 4 vermelde opbrengsten weergegeven waarin tevens een 5-jaarlijks voortschrijdend gemiddelde is afgebeeld (zie ook bijlage 5). Ook tussen de diverse gebieden zijn er belangrijke verschillen, zoals uit tabel 5 blijkt.

Tabel 5. Gemiddelde kg-opbrengsten per ha van groene erwten per gebied (gemiddelden 1960 t/m 1970)

Gebieden	Gem. 1960 t/m 1970
Noorden	2785
Midden	3580
Zuidwesten	3489
Gem. van 3 gebieden	3424

Bron: Oogstramingen CBS.

De kg-opbrengsten per ha waren in het Noorden aanzienlijk lager dan in het Midden en Zuidwesten. Tussen het Zuidwesten en het Midden is het verschil niet groot. In het begin van de jaren zestig waren de opbrengsten in het Zuidwesten wat hoger dan in het Midden, doch de laatste jaren is het omgekeerde het geval (zie bijlage 3).

§ 3. Het prijsverloop

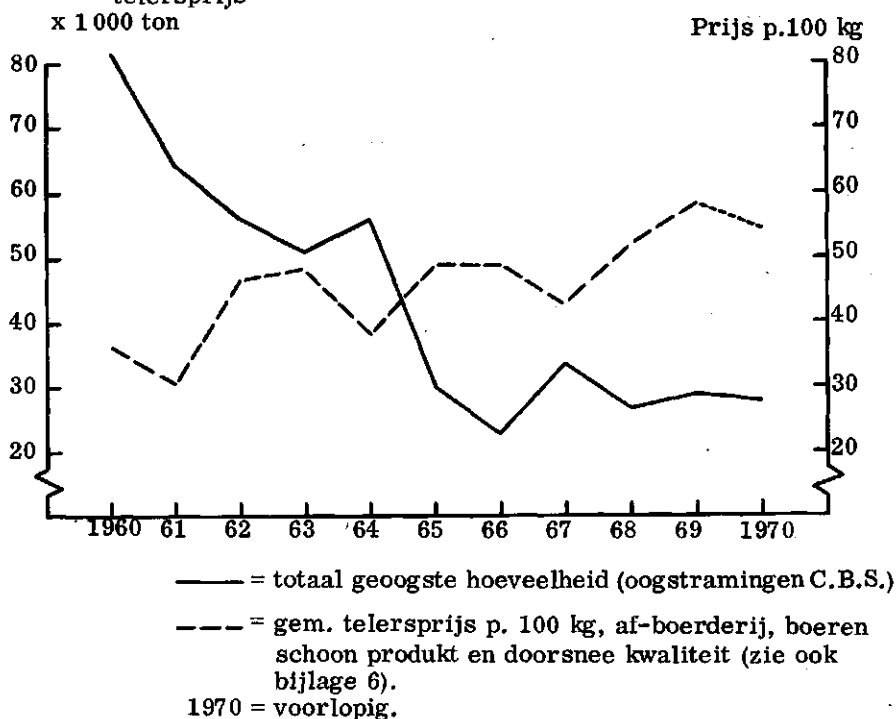
In § 1 bleek dat het areaal groene erwten tot en met 1970, na een aanzienlijke daling tot 1967, weer wat toenam, vermoedelijk als gevolg van het stijgen van de geldopbrengsten per ha. Het niveau van de geldopbrengsten wordt zowel door de geoogste hoeveelheden per ha als door de prijs bepaald. In figuur 3 wordt een indruk gegeven van het prijsverloop in de jaren 1960 t/m 1970 en van de totaal geoogste groene erwten.

Uit deze figuur blijkt dat er tussen de prijzen en de hoeveelheden geoogst enig verband bestaat. Toch is de nederlandse productie slechts gering in verhouding tot het totale aanbod in Nederland van groene en gele erwten. Er worden nl. sinds 1964, voornamelijk uit Rusland en de overige Oostbloklanden aanzienlijke hoeveelheden geïmporteerd, nl. in 1965 + 375 000 ton en in 1969 + 210 000 ton (zie voor volledig overzicht bijlage 7). Dit zijn evenwel hoofdzakelijk voererwten en de prijs hiervan is dan ook aanzienlijk lager dan die van inlandse erwten. In 1965 werden + 369 000 ton vervoerd en in 1969 + 201 000 ton. Vanzelfsprekend werd ook een deel van de inlandse erwten voor veevoeder bestemd.

Het totale binnenlandse verbruik plus de export van consumptie- en zaaiwten was vrijwel elk jaar hoger dan de binnenlandse productie; dit

soort erwten is dus ook geïmporteerd. Het binnenlandse verbruik van consumptieerwten nam af van + 10 000 ton in 1960 tot + 6 500 ton in 1968. In 1969 steeg echter het verbruik weer tot + 8 600 ton. Hetzelfde kan worden gezegd van de exporten van consumptie- en zaai'erwten. Deze waren in 1960 + 49 000 ton. In 1966 nog slechts + 26 000 ton. Daarna had echter weer een geringe stijging plaats. Mogelijk zijn dit factoren geweest die naast een lager binnenlands aanbod de prijzen gunstig beïnvloed hebben.

Figuur 3. Totale hoeveelheid geoogste groene erwten en gemiddelde telersprijs

Bron: Oogstramingen C.B.S. en telersprijzen L.E.I.

§ 4. Opbrengstniveaus, directe kosten en saldi op L.E.I.-bedrijven

In tabel 6 wordt een overzicht gegeven van de kg- en geldopbrengsten, directe kosten en saldi per ha van groene erwten op L.E.I.-bedrijven over de oogstjaren 1965 t/m 1968 per gebied en gemiddeld van de 3 gebieden te zamen (zie ook bijlage 13). Ter vergelijking zijn de gemiddelde kg-opbrengsten per ha in deze jaren volgens de oogstramingen van het CBS in de tabel opgenomen.

Tabel 6. Opbrengstniveaus, directe kosten en saldi per ha van groene erwten op L.E.I.-bedrijven per gebied (gemiddeld over de jaren 1965 t/m 1968)

Gebied	CBS		L.E.I.-bedrijven						
	opbr.	opbr.	prijs	Geldopbrengsten			Directe kosten		Saldo
	(kg)	(kg)	(p.100 kg)	hoofd- gewas	bij- prod.	totaal	zaai- zaad	be- mesting	
Noorden	2 528	2 336	47,85	1 118	147	1 265	167	58	1 040
Midden	3 298	3 162	48,67	1 539	145	1 684	165	63	1 456
Z.westen	3 202	3 329	46,14	1 536	139	1 675	147	56	1 472
Gem.	3 148	3 160	46,49	1 469	142	1 611	153	57	1 401

Ook op de L.E.I.-bedrijven bleven de kg-opbrengsten in het Noorden achter bij die in de andere gebieden hetgeen tot uiting kwam in lagere geldopbrengsten en lagere saldi. Er bleken tussen de gebieden ook prijsverschillen te zijn. Gemiddeld over 4 jaar was de prijs in het Zuidwesten het laagst en in het Midden het hoogst. Aangezien de kg-opbrengsten per ha in het Zuidwesten wat hoger waren liepen de saldi in deze twee gebieden niet ver uiteen.

In 1969 zullen - gezien de prijzen en de kg-opbrengsten per ha - de saldi hoger geweest zijn dan in het voorafgaande jaar. In 1970 zullen de saldi iets gedaald zijn a.g.v. gemiddeld iets lagere kg-opbrengsten per ha en een lagere prijs.

HOOFDSTUK IV

Gele erwten

§ 1. Geteelde oppervlakten in diverse gebieden

Van 1964 t/m 1969 werden in de diverse gebieden de in tabel 7 vermelde oppervlakten gele erwten verbouwd (zie ook bijlage 3).

Tabel 7. Ontwikkeling van het areaal (ha) gele erwten per gebied in de periode 1964 t/m 1969.

	1964	1965	1966	1967	1968	1969
Noorden	2	0	8	6	-	-
Midden	12	50	76	24	-	-
Zuidwesten	83	372	422	120	13	7
Rest van Nederland	5	20	34	16	-	-
Totaal	102	442	540	166	13	7

Bron: Mei-inventarisaties CBS.

Hieruit blijkt dat de teelt in de jaren 1965 en 1966 sterk toenam, maar dat in het jaar daarna het areaal sterk verminderde, terwijl in 1969 praktisch geen gele erwten meer werden geteeld. Uit de tabel blijkt tevens dat alleen in het Zuidwesten de teelt enige omvang had.

§ 2. De kg-opbrengsten per ha (CBS)

De kg-opbrengsten zijn slechts over de periode 1964 t/m 1967 bekend. De gemiddelde opbrengsten in Nederland gedurende deze jaren worden vermeld in tabel 8 (zie ook bijlage 4).

Tabel 8. Gemiddelde kg-opbrengsten per ha van gele erwten in Nederland in vergelijking met die van groene erwten

	1964	1965	1966	1967	Gem. '64-'67
Kg per ha gele erwten	3 822	2 910	2 418	3 946	3 274
Kg per ha groene erwten	3 569	2 718	2 411	4 199	3 224

Bron: Oogstramingen CBS.

Uit de cijfers blijkt dat de opbrengsten van gele en groene erwten in deze jaren niet veel verschilden. Evenals bij groene erwten liepen ook bij gele erwten de opbrengsten per gebied nogal wat uiteen zoals uit tabel 9 blijkt (zie ook bijlage 5).

Tabel 9. Gemiddelde kg-opbrengsten per ha van gele erwten per gebied in de jaren 1964 t/m 1967

Gebieden	1964	1965	1966	1967	Gem. 1964/67
Noorden	3 050	-	2 250	2 500	2 600
Midden	3 833	3 020	2 579	3 727	3 380
Zuidwesten	3 853	2 954	2 398	4 171	3 474
Gem. van 3 gebieden	3 833	2 962	2 423	4 034	3 430

Bron: Oogstramingen CBS.

In het Noorden waren de kg-opbrengsten duidelijk lager dan in de twee andere gebieden. De opbrengsten in het Zuidwesten waren iets hoger dan in het Midden, doch gezien het geringe aantal jaren dat over gegevens kon worden beschikt, is daar niet veel waarde aan te hechten.

§ 3. Het prijsverloop

Hieromtrent zijn weinig exacte cijfers bekend. Om toch een indruk van het prijsverloop te verkrijgen zijn in tabel 10 de prijzen vermeld zoals deze op L.E.I.-bedrijven werden gerealiseerd. Daarnaast zijn ter vergelijking van dezelfde gebieden en jaren de gemiddelde prijzen van groene erwten op L.E.I.-bedrijven vermeld. Opgemerkt moet worden dat in sommige jaren het aantal waarnemingen gering was.

Tabel 10. Prijzen per 100 kg van gele en groene erwten op L.E.I.-bedrijven

	Midden		Zuidwesten	
	gele	groene	gele	groene
1965	38,78 (1)	52,00 (8)	39,71 (8)	42,78 (66)
1966	35,24 (2)	50,02 (5)	32,65 (8)	48,59 (52)
1967	-	-	50,48 (1)	44,13 (52)
1968	-	-	54,79 (2)	49,86 (32)

() = aantal waarnemingen.

Hieruit blijkt duidelijk, dat de gele erwten in 1965 en 1966 per 100 kg belangrijk minder opbrachten dan de groene erwten. In de jaren 1967 en

1968 waren de prijzen hoger, maar het aantal waarnemingen is zo gering dat er geen algemene conclusie aan kan worden verbonden.

§ 4. Opbrengstniveaus, directe kosten en saldi op L.E.I.-bedrijven

Uit tabel 7 bleek reeds dat dit gewas alleen in het Zuidwesten enige omvang had. Dit was het geval in de jaren 1965 en 1966. Uiteraard kwam dit ook tot uiting op de L.E.I.-bedrijven. Alleen in deze jaren waren er in het Zuidwesten enige waarnemingen, waaruit een gemiddelde kon worden berekend.

De opbrengsten, directe kosten en saldi zijn in tabel 11 weergegeven. Ter vergelijking zijn overeenkomstige cijfers van groene erwten opgenomen.

Tabel 11. Opbrengstniveaus, directe kosten en saldi per kg van gele en groene erwten op L.E.I.-bedrijven in het Zuidwesten van Nederland gemiddeld over de jaren 1965 en 1966

Soort erwten	CBS		L.E.I.-bedrijven						
	opbr. (kg)	opbr. prijs (p.100 kg)	Geldopbrengsten (gld.)			Directe kosten (gld.)		Saldo (gld.)	
			hoofd- gewas	bij- prod.	totaal	zaai- zaad	be- mesting		
Gele	2 676	3 115	36,47	1 136	49	1 185	184	46	955
Groene	2 600	2 806	45,50	1 277	125	1 402	144	55	1 203

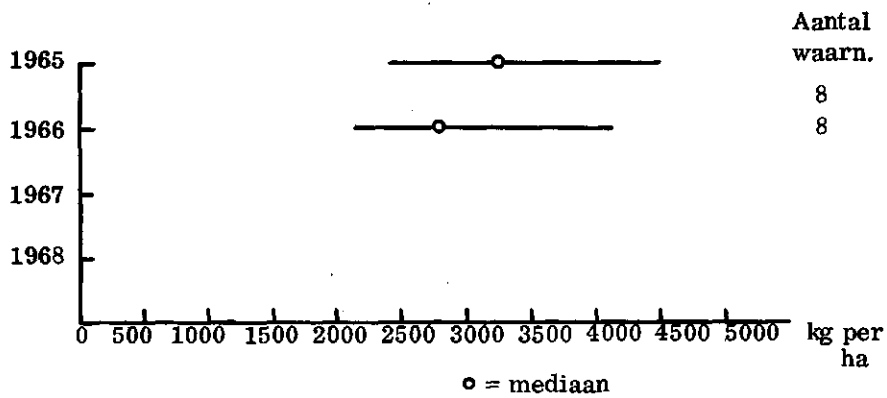
Voor verdere gegevens zie bijlage 14.

Uit deze tabel blijkt dat gemiddeld in de jaren 1965/66 de kg-opbrengsten op L.E.I.-bedrijven van gele erwten in het Zuidwesten hoger waren dan die van groene erwten. Omdat het aantal waarnemingen bij gele erwten betrekkelijk gering was is in figuur 4 het traject aangegeven waarbinnen de individuele waarnemingen vielen. Daarin is de mediaan aangegeven. Links en rechts daarvan liggen een gelijk aantal waarnemingen. Zoals hieruit blijkt was de spreiding nogal groot, doch vrij regelmatig verdeeld.

(Figuur 4 zie blz. 21).

Ook op basis van de oogstramingen waren de kg-opbrengsten van gele erwten gemiddeld hoger dan van groene erwten. De prijzen van gele erwten waren in deze jaren echter belangrijk lager dan van groene erwten. Ook de geldopbrengst van het bijproduct was veel lager, terwijl de zaai-zaadkosten nogal wat hoger waren. Daardoor waren de saldi van gele erwten lager dan van groene erwten. Na 1967 zijn de gele erwten vrijwel van het toneel verdwenen.

Figuur 4. Trajecten kg-opbrengsten per ha van gele erwten op L.E.I.-bedrijven

HOOFDSTUK V

Schokkers

§ 1. Geteelde oppervlakten in diverse gebieden

In tabel 12 wordt een indruk gegeven van de teelt van schokkers in diverse gebieden (zie ook bijlage 3).

Tabel 12. Ontwikkeling van de arealen schokkers per gebied

Gebieden	Ha geteeld				In % van totaal			
	1960	1965	1969	1970	1960	1965	1969	1970
Noorden	52	7	12	6 (12)	1	0	1	0
Midden	494	184	53	82 (17)	6	6	2	4
Zuidwesten	6 899	3 034	2 210	2 325 (34)	92	94	97	96
Rest van Nederland	51	10	7	6 (12)	1	0	0	0
Totaal	7 496	3 235	2 282	1 419 (32)	100	100	100	100

() = index 1960 = 100.

Bron: Mei-inventarisatie CBS.

Uit deze tabel blijkt dat de teelt van schokkers van 1960 af hoofdzakelijk in het Zuidwesten is geconcentreerd. In de laatste jaren is dit zelfs bijna uitsluitend het geval. Toch is de teelt ook daar sterk teruggelopen; in 1970 bedroeg het schokker-areaal in het Zuidwesten nog slechts + een derde van dat in 1960.

§ 2. De kg-opbrengsten per ha (CBS)

In tabel 13 wordt een indruk gegeven over het verloop van de kg-opbrengsten gemiddeld in Nederland gedurende de jaren 1960 t/m 1970 (zie ook bijlage 4).

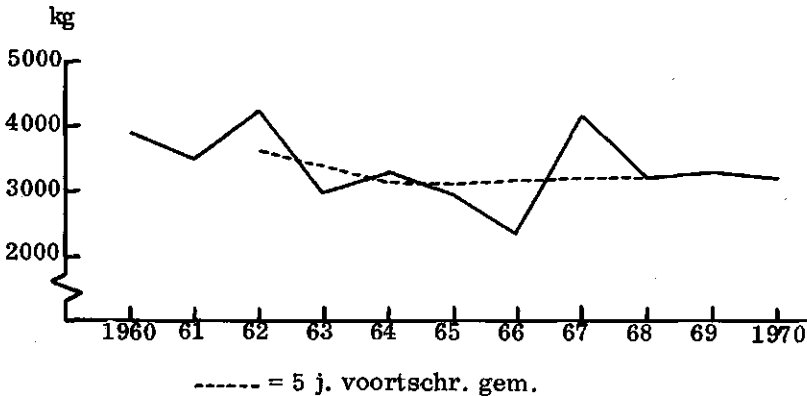
Tabel 13. Gemiddelde kg-opbrengsten per ha van schokkers in Nederland van 1960 t/m 1970

	Kg per ha	In % van gem. 1960/70
1960	3 942	116
1961	3 531	104
1962	4 272	126
1963	2 983	88
1964	3 314	97
1965	2 940	86
1966	2 388	70
1967	4 203	124
1968	3 253	96
1969	3 357	99
1970	3 253	96
Gem. 1960/70	3 407	100
Gem. 1960/70 groene erwten	3 401	

Bron: Oogstramingen CBS.

Ook van dit gewas blijken de opbrengsten van jaar tot jaar sterk uiteen te lopen. Gemiddeld over 1960/70 was de opbrengst per ha nagenoeg gelijk aan die van groene erwten. In hoeverre de kg-opbrengsten in de jaren zestig zijn gedaald blijkt uit figuur 5.

Figuur 5. Gemiddelde kg-opbrengsten per ha van schokkers in Nederland

Bron: Oogstramingen CBS

Ook tussen de diverse gebieden zijn er bij dit gewas grote verschillen, zoals uit tabel 14 blijkt (zie ook bijlage 5).

Tabel 14. Gemiddelde kg-opbrengsten per ha van schokkers per gebied (gem. 1960 t/m 1970)

Gebied	Gemiddelde 1960/1970
Noorden	2 560
Midden	3 322
Zuidwesten	3 413
Gem. 3 gebieden	3 406

Bron: Oogstramingen CBS.

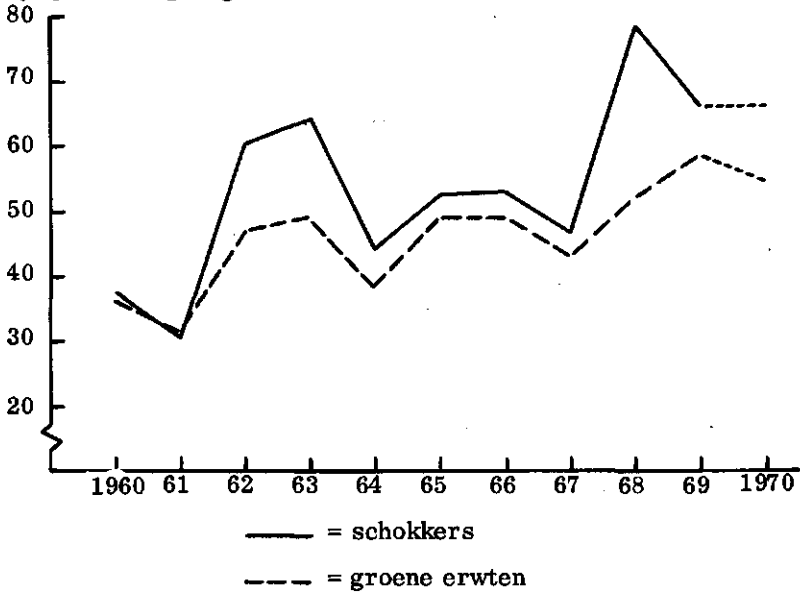
Evenals bij groene erwten blijkt dat de opbrengsten van de schokkers in het Noorden aanzienlijk lager waren dan in de overige delen van het land. De opbrengsten in het Zuidwesten waren gemiddeld enigszins hoger dan in het Midden van het land.

§ 3. Het prijsverloop

Uit tabel 12 bleek dat de schokkers hoofdzakelijk in het Zuidwesten van het land werden geteeld. Het L.E.I. beschikt dan ook alleen over prijzen van schokkers in dit gebied. Dit zijn tevens gemiddelde landelijke prijzen. In figuur 6 wordt een beeld gegeven van het verloop van de prijzen van schokkers in vergelijking met die van groene erwten.

Figuur 6. Ontwikkeling van de telersprijzen van schokkers en groene erwten

Prijs per 100 kg in gld.

Opmerking: 1970 = voorlopig.

Bron: L.E.I.-telersprijzen.

Uit deze figuur blijkt tevens dat de prijzen van schokkers, behoudens in 1961, steeds hoger waren dan die van groene erwten. Vooral de laatste jaren waren de prijschommelingen van schokkers niet geheel identiek aan die van groene erwten. De oorzaak van de grote prijsfluctuaties moet worden gezocht in het feit dat schokkers uitsluitend voor export worden geteeld, behoudens enig zaaizaad.

Veranderingen van de vraag- en aanbodsituatie op de wereldmarkt hebben derhalve grote invloed op de prijsituatie van schokkers in Nederland. De export is vooral gericht op het Verenigd Koninkrijk en in mindere mate op Noorwegen en Japan. De uitvoer naar het Verenigd Koninkrijk verminderde sterk in de loop der jaren. De vraag naar nederlandse

schokkers daalde nl. als gevolg van het feit dat men daar voor een deel overging op het gebruik van Amerikaanse Alaska-erwten ter verwerking tot "processed peas" en men bovendien de eigen teelt uitbreidde.

§ 4. Opbrengstniveaus, directe kosten en saldi van schokkers op L.E.I.-bedrijven

Daar alleen in het Zuidwesten de teelt van schokkers van betekenis is, is in tabel 15 alleen van dit gebied een overzicht gegeven van de opbrengstniveaus, directe kosten en saldi gemiddeld in de jaren 1965 t/m 1968 (zie ook bijlage 15).

Tabel 15. Opbrengstniveaus, directe kosten en saldi per ha van schokkers en groene erwten op L.E.I.-bedrijven in het Zuidwesten, gemiddeld 1965/68

Soort erwten	CBS		L.E.I.-bedrijven						
	opbr. (kg)	opbr. (kg)	prijs (p.100 kg)	Geldopbrengsten (gld.)			Directe kosten (gld.)		Saldo (gld.)
				hoofd-gewas	bij-prod.	totaal	zaai-zaad	be-mesting	
Schokkers	3 210	3 295	54,66	1 801	137	1 938	157	50	1 731
Groene	3 202	3 329	46,14	1 536	139	1 675	147	56	1 472

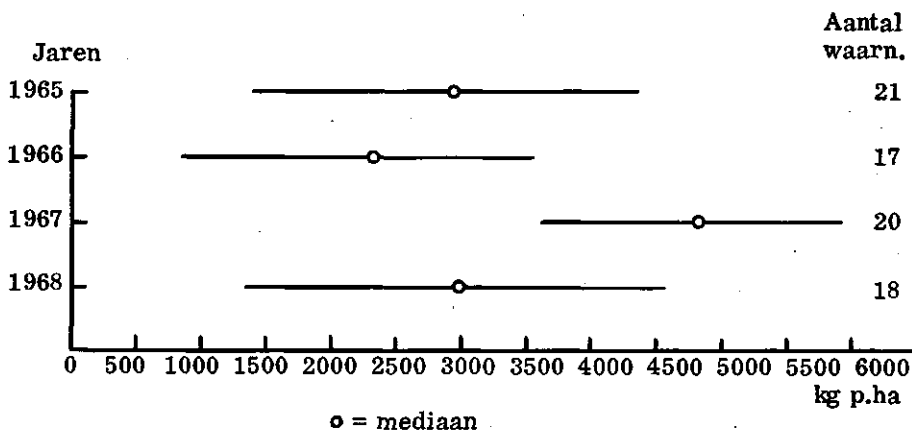
In deze 4 jaren waren op de L.E.I.-bedrijven in het Zuidwesten de gemiddelde kg-opbrengsten per ha van schokkers iets hoger dan die op basis van de oogstramingen van het CBS. Op L.E.I.-bedrijven waren de kg-opbrengsten van de schokkers wat lager dan die van groene erwten in dit gebied. Volgens de oogstramingen waren de opbrengsten van deze twee soorten erwten nagenoeg gelijk.

De prijs van schokkers was belangrijk hoger dan die van groene erwten. Aangezien de directe kosten niet veel uiteenliepen waren ook de saldi van schokkers aanzienlijk hoger dan die van groene erwten in dit gebied.

Om een indruk te geven van de spreiding van de kg-opbrengsten per ha zijn in figuur 7 de trajecten weergegeven waarbinnen de individuele waarnemingen vielen, waarin tevens de mediaan is aangegeven. Uit deze figuur komt duidelijk tot uitdrukking dat de opbrengsten van jaar tot jaar sterk uiteenlopen. Reeds eerder is opgemerkt dat 1967 een uitzonderlijk goed erwtenjaar was en 1966 een slecht jaar. De spreiding was bijzonder groot. In 1968 b.v. liepen de opbrengsten uiteen van + 1 300 tot + 4 600 kg per ha. Uit de plaats waar zich de mediaan bevindt blijkt dat de spreiding echter vrij regelmatig was.

In bijlage 15 worden van 1965 ook nog de gegevens vermeld van 3 waarnemingen in het Midden van het land. Hoewel uit 3 waarnemingen geen conclusies kunnen worden getrokken moge worden vermeld dat het opbrengstniveau op deze bedrijven in 1965 vrijwel gelijk was aan dat in het Zuidwesten.

Figuur 7. Trajecten kg-opbrengsten per ha van schokkers in het Zuidwesten van Nederland in de jaren 1965 t/m 1968

HOOFDSTUK VI

Capucijners en grauwe erwten

§ 1. Geteelde oppervlakten in diverse gebieden

In tabel 16 wordt een indruk gegeven van de teelt van capucijners en grauwe erwten in diverse gebieden (zie ook bijlage 3).

Tabel 16. Ontwikkeling van de arealen capucijners en grauwe erwten per gebied

Gebieden	Ha geteeld				In % van totaal			
	1960	1965	1969	1970	1960	1965	1969	1970
Noorden	222	209	133	154 (69)	14	16	16	20
Midden	960	737	462	431 (45)	62	58	56	55
Zuidwesten	287	314	230	193 (67)	19	25	28	25
Rest van Nederland	70	21	4	5 (7)	5	1	0	0
Totaal	1539	1281	829	783 (51)	100	100	100	100

() = index 1960 = 100.

Bron: Mei-inventarisaties CBS.

Uit deze tabel blijkt dat deze gewassen in alle drie gebieden werden verbouwd, hoewel de omvang niet groot was. In 1960 was de teelt in het Midden (met name in Noord-Holland) nog wel van enige betekenis. Relatief was daar de teruggang van de drie gebieden het grootst, maar het Midden bleef desondanks het belangrijkste teeltgebied.

§ 2. De kg-opbrengsten per ha (CBS)

Omtrent het verloop van de kg-opbrengsten per ha in de periode 1960 t/m 1970 geeft tabel 17 een indruk (zie ook bijlage 4).

Ook bij deze erwten doen zich jaarlijkse schommelingen voor bij de kg-opbrengsten per ha, echter minder sterk dan bij groene erwten. Vooral in het begin van de jaren zestig waren de schommelingen van jaar tot jaar betrekkelijk gering.

Uit de tabel blijkt ook dat gemiddeld over 4 jaar de kg-opbrengsten van capucijners en grauwe erwten iets beneden die van groene erwten bleven. Het verschil is evenwel niet zo groot. Uit het voortschrijdend

Tabel 17. Gemiddelde kg-opbrengsten per ha van capucijners en grauwe erwten in Nederland van 1960 t/m 1970

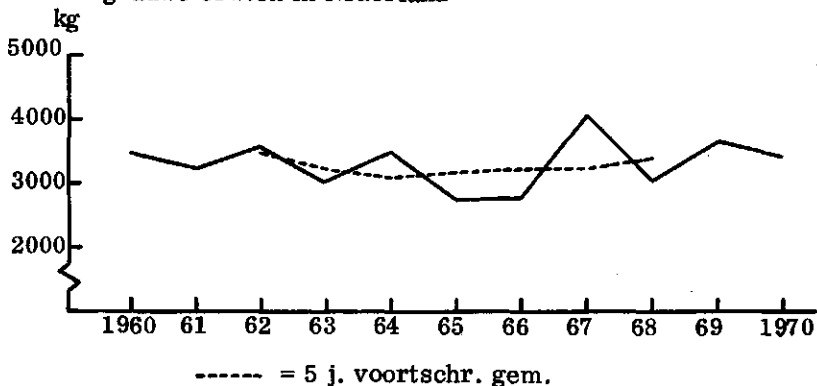
Jaar	Kg per ha	In % van gem.1960/70
1960	3 445	104
1961	3 219	97
1962	3 559	107
1963	3 007	91
1964	3 512	106
1965	2 753	83
1966	2 773	84
1967	4 057	122
1968	3 076	93
1969	3 649	110
1970	3 391	102
<hr style="border-top: 1px dashed black;"/>		
Gem. 1960/70	3 313	100
Gem. 1960/70 groene erwten	3 401	

Bron: Oogstramingen CBS.

gemiddelde in figuur 8 blijkt dat de opbrengsten in het begin van de jaren zestig iets daalden doch daarna weer stegen.

Ook bij deze erwten waren er belangrijke verschillen in de kg-opbrengsten per ha tussen de diverse gebieden, zoals uit tabel 18 blijkt (zie ook bijlage 5).

Figuur 8. Gemiddelde kg-opbrengsten per ha van capucijners en grauwe erwten in Nederland

Bron: Oogstramingen C.B.S.

Tabel 18. Gemiddelde kg-opbrengsten per ha van capucijners en grauwe erwten per gebied (gem. 1960 t/m 1970)

Gebieden	Gem. 1960 t/m 1970
Noorden	2 576
Midden	3 546
Zuidwesten	3 325
<hr style="border-top: 1px dashed black;"/>	
Gem. van 3 gebieden	3 327

Bron: Oogstramingen CBS.

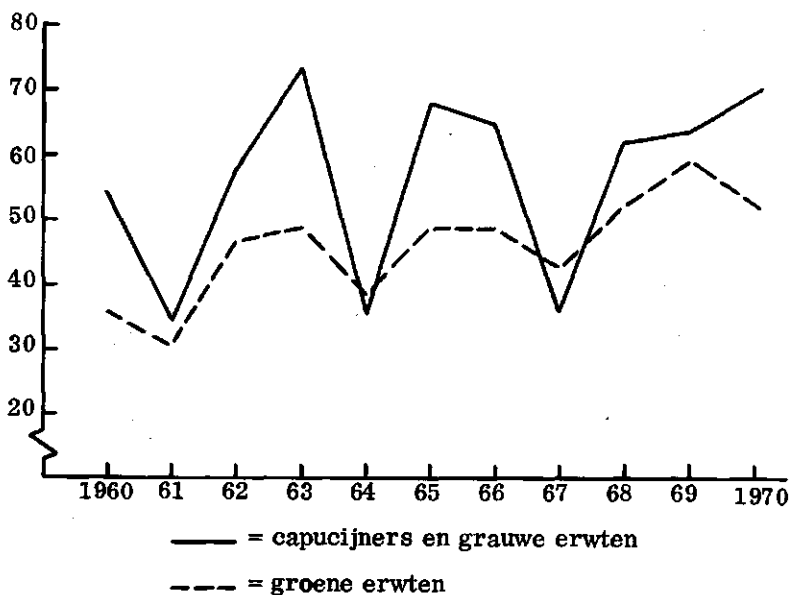
Evenals van de groene erwten blijft de kg-opbrengst per ha van capucijners en grauwe erwten in het Noorden achter bij die in de twee overige gebieden. Gemiddeld lag de opbrengst het hoogst in het Midden, het belangrijkste teeltgebied.

§ 3. Het prijsverloop

In figuur 9 wordt een beeld gegeven van de prijsontwikkeling van capucijners en grauwe erwten in vergelijking met die van groene erwten in Nederland. Hieruit blijkt dat het prijsniveau van capucijners en grauwe erwten gemiddeld belangrijk hoger lag dan van groene erwten.

Figuur 9. Ontwikkeling van de telersprijzen van capucijners en grauwe erwten en van groene erwten

Prijs per 100 kg in gld.

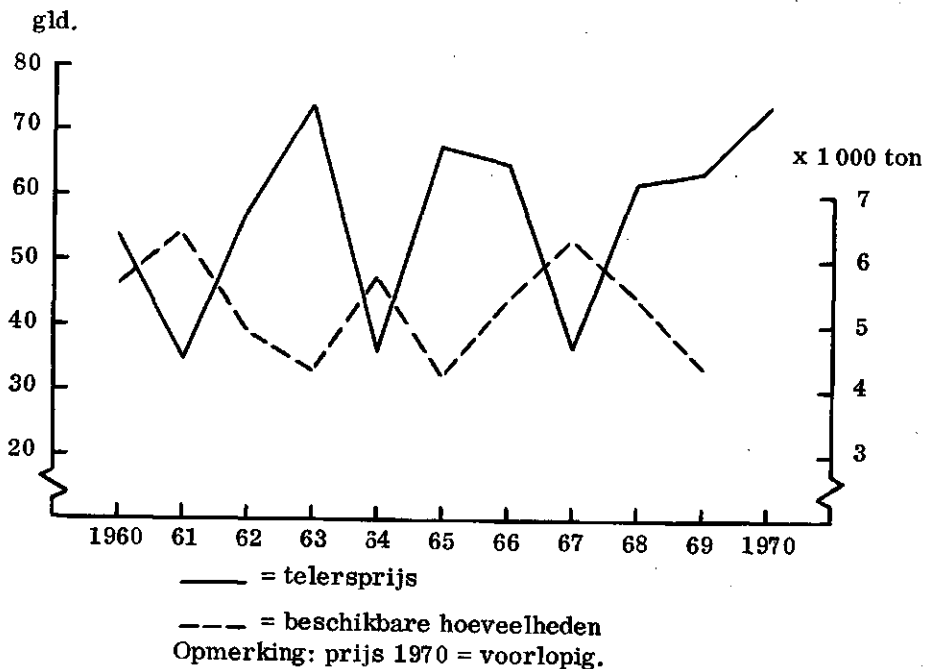
Opmerking: 1970 = voorlopig.

Bron: L.E.I.-telersprijzen.

De jaarlijkse prijsschommelingen vertonen vrijwel hetzelfde beeld, behoudens dan dat deze bij capucijners en grauwe erwten veel sterker zijn. Deze erwten zijn een typisch nederlands produkt. Afzet heeft vrijwel alleen in het binnenland plaats, terwijl er geen importen plaatshebben. De prijs is dus afhankelijk van de vraag en het aanbod in het binnenland. Het verbruik varieerde, blijkens de voorzieningsbalans van het Produktschap voor granen, zaden en peulvruchten, in de loop der jaren van + 13 700 tot + 15 300 ton per jaar (zie bijlage 9) afhankelijk van de prijs. De prijs wordt voor een groot deel bepaald door de beschikbare hoeveelheden vlak na de oogst. Een geringe uitbreiding van het areaal of een extra goed erwtenjaar kan reeds een scherpe prijsdaling veroorzaken en een areaalinkrimping en/of een slecht oogstjaar een prijsstijging, hoewel voorraden van een vorige oogst de prijsstijging kunnen temperen.

Dat er verband bestaat tussen de gemiddelde telersprijs en de totaal beschikbare hoeveelheden, dus inclusief voorraden van vorige oogst(en), blijkt uit figuur 10 (zie ook bijlagen 6 en 9).

Figuur 10. Relatie telersprijs en beschikbare hoeveelheden capucijners en grauwe erwten

Bron: Produktschap voor granen, zaden en peulvruchten en L.E.I.-telersprijzen.

§ 4. Opbrengstniveaus, directe kosten en saldi op L.E.I.-bedrijven

In het voorgaande bleek dat in alle 3 onderzochte gebieden capucijners en grauwe erwten werden geteeld. Op de L.E.I.-bedrijven was er echter alleen in het Midden van Nederland een voldoende aantal waarnemingen. Niettemin is van de opbrengsten en saldi in de overige gebieden eveneens een 4-jaarlijks rekenkundig gemiddelde berekend.

Tabel 19. Opbrengstniveaus, directe kosten en saldi per ha van capucijners en grauwe erwten en van groene erwten op L.E.I.-bedrijven (gem. 1965 t/m 1968)

CBS L.E.I.-bedrijven									
Gebied	opbr. (kg)	opbr. (kg)	prijs (p.100 kg)	Geldopbrengsten (gld.)			Directe kosten (gld.)		Saldo (gld.)
				hoofd-gewas	bij-prod.	totaal	zaai-zaad	be-mesting	
Noorden	2 464	2 176	50,23	1 093	90	1 183	138	48	997
Midden	3 410	3 214	54,79	1 761	123	1 884	146	64	1 674
Z.westen	3 174	3 334	51,70	1 724	136	1 860	162	38	1 660
Gem.cap.	3 174	2 925	54,19	1 585	120	1 705	145	55	1 505
Gemidd. groene erwten	3 148	3 160	46,49	1 469	142	1 611	153	57	1 401

Zie ook bijlage 15.

Het blijkt dat de kg-opbrengsten in het Noorden en derhalve ook de saldi geringer zijn dan in de andere gebieden. Gezien het geringe aantal waarnemingen zijn de verschillen niet meer dan een indicatie. Uit de tabel blijkt tevens dat de kg-opbrengsten per ha van capucijners en grauwe erwten in de periode 1965/68 wat lager waren dan van groene erwten. Deze laatste hadden echter een prijs die + f. 7,50 per 100 kg hoger was, zodat het gemiddelde saldo toch groter was. Op basis van de CBS-oogstramingen waren de kg-opbrengsten over deze jaren gemiddeld wat hoger dan op de L.E.I.-bedrijven en ook hoger dan de CBS-oogstramingen van groene erwten.

In tabel 20 worden tenslotte de gemiddelde gegevens over deze 4 jaren in het Midden van het land nog vergeleken met die van groene erwten in dat gebied.

(Tabel 20 zie blz. 32).

De kg-opbrengsten per ha van capucijners en grauwe erwten waren daar in deze jaren gemiddeld iets hoger dan die van groene erwten. Dit geldt ook voor de kg-opbrengsten op basis van de oogstramingen van het CBS. De gemiddelde prijs van capucijners en grauwe erwten was belang-

Tabel 20. Opbrengstniveaus, directe kosten en saldi per ha van capucijners en van groene erwten op L.E.I.-bedrijven in Midden-Nederland, gemiddeld 1965 t/m 1968

Soort erwten:	CBS		L.E.I.-bedrijven						
	opbr.	opbr.	prijs (p.100 kg)	Geldopbrengsten (gld.)			Directe kosten (gld.)		
	(kg)	(kg)		hoofd- gewas	bij- prod.	totaal	zaai- zaad	be- mesting	Saldo (gld.)
cap. en grauwe	3 410	3 214	54,79	1 761	123	1 884	146	64	1 674
groene	3 293	3 162	48,67	1 539	145	1 684	165	63	1 456

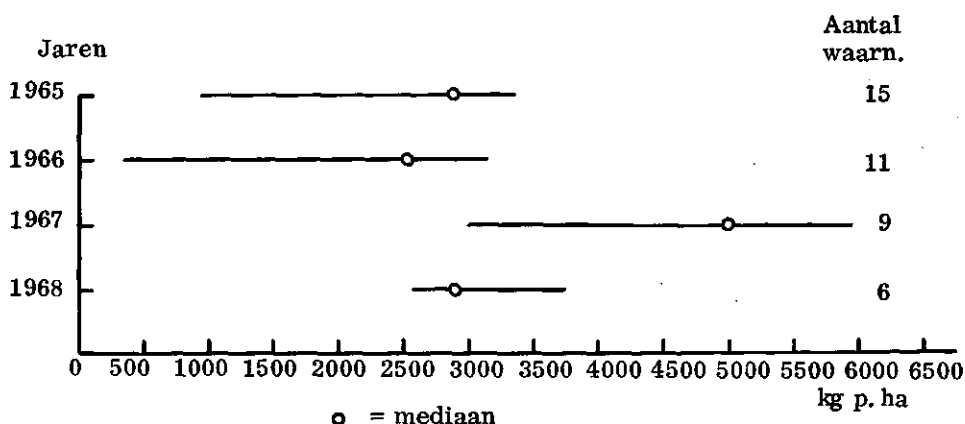
Zie ook bijlage 15.

rijk hoger dan van groene erwten. De saldi waren daardoor gemiddeld \pm f. 200,- per ha hoger.

De totale conclusie kan zijn dat de kg-opbrengsten niet veel verschillen met die van groene erwten, doch dat de saldi hoger waren als gevolg van een hogere prijs.

Om een indruk te geven van de spreiding van de kg-opbrengsten per ha van dit gewas in het Midden van het land zijn in figuur 11 de trajecten aangegeven waarbinnen de individuele waarnemingen vielen, waarin ook de mediaan is aangegeven.

Figuur 11. Trajecten kg-opbrengsten per ha van capucijners en grauwe erwten in midden Nederland in de jaren 1965 t/m 1968

Uit deze figuur blijkt dat 1967 een goed capucijnerjaar is geweest wat de kg-opbrengsten per ha betreft. De verdeling is niet regelmatig, daar de mediaan in geen enkel jaar in het midden lag. De trajecten waren in de eerste jaren nogal lang, m.a.w. de opbrengsten binnen een jaar varieerden tussen de diverse bedrijven zeer sterk. Het geeft een indruk dat er nogal eens een misgewas kan voorkomen of althans een slecht beschoot. Dit, alsmede de sterk fluctuerende prijzen, zijn vermoedelijk de redenen dat de animo om het gewas te telen achteruit gaat, niettegenstaande gemiddeld een beter saldo wordt verkregen dan bij groene erwten.

Hoewel de prijzen in 1968 en 1969 hoger waren dan in 1967 is toch in 1970 de totale oppervlakte weer teruggelopen.

HOOFDSTUK VII

Bruine en witte bonen

§ 1. Geteelde oppervlakten in diverse gebieden

De teelt van hoofdzakelijk bruine bonen is vooral geconcentreerd in het Zuidwesten. Met name is daar Zeeuws-Vlaanderen het belangrijkste teeltcentrum. In tabel 21 wordt een indruk gegeven van de arealen in de diverse gebieden (zie ook bijlage 3).

Tabel 21. Ontwikkeling van de arealen bruine en witte bonen per gebied

Gebieden	Ha geteeld				In % van totaal			
	1960	1965	1969	1970	1960	1965	1969	1970
Noorden	45	22	20	24 (53)	1	0	1	1
Midden	107	127	35	38 (36)	3	4	1	1
Zuidwesten	3 270	3 483	3 059	3 782 (116)	93	95	95	94
Rest van Nederland	89	44	117	177 (20)	3	1	3	4
Totaal	3 511	3 676	3 231	4 021 (115)	100	100	100	100

() = index 1960 = 100.

Bron: Mei-inventarisaties CBS.

In hoofdstuk II werd erop gewezen dat de arealen bruine en witte bonen zich in geheel Nederland in tegenstelling tot andere peulvruchten in de loop der jaren vrijwel konden handhaven, terwijl in 1970 het areaal zelfs groter was dan in 1960. In het Noorden en het Midden echter, waar de teelt nooit van betekenis is geweest, zijn de arealen in de loop der jaren nog verder teruggelopen.

§ 2. De kg-opbrengsten per ha (CBS)

Tabel 22 geeft een overzicht van de gemiddelde kg-opbrengsten per ha in Nederland in de jaren 1960 t/m 1970 (zie ook bijlage 4).

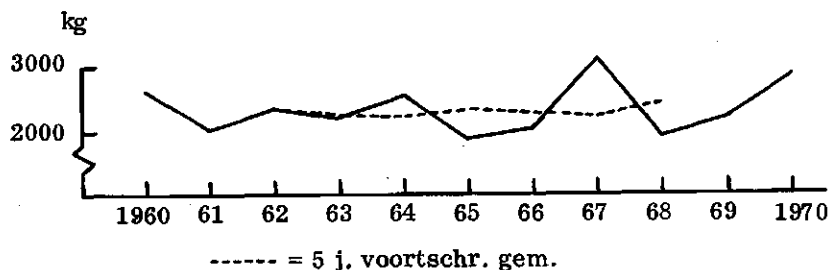
Uit deze cijfers blijkt dat ook bij bruine en witte bonen de opbrengsten per ha van jaar tot jaar sterk kunnen variëren. Ook blijkt dat de gemiddelde opbrengst belangrijk lager is dan van groene erwten. In de loop der jaren zestig is de gemiddelde kg-opbrengst van bruine en witte bonen vrij constant gebleven. Dit blijkt uit het voortschrijdende gemiddelde in figuur 12.

Tabel 22. Gemiddelde kg-opbrengsten per ha van bruine en witte bonen in Nederland van 1960-1970

Jaar	Kg per ha	In % van gem. 1960/70
1960	2 625	111
1961	2 037	86
1962	2 361	100
1963	2 245	95
1964	2 543	108
1965	1 933	82
1966	2 031	86
1967	3 106	132
1968	1 974	84
1969	2 219	94
1970	2 847	121
<hr/>		
Gem. 1960/70	2 357	100
<hr/>		
Gem. groene erwten 1960/70	3 401	

Bron: Oogstramingen CBS.

Figuur 12. Gemiddelde kg-opbrengsten per ha van bruine en witte bonen in Nederland

Bron: Oogstramingen CBS.

In tabel 23 wordt een gemiddelde per gebied weergegeven over de jaren 1960 t/m 1970. Uit deze tabel blijkt dat gemiddeld over 11 jaar bezien de kg-opbrengst van dit gewas in het Noorden ver achterbleef bij die in de overige 2 gebieden. Ook blijkt dat de opbrengsten in het Zuidwesten en Midden niet veel uiteenliepen (zie ook bijlage 5).

Tabel 23. Gemiddelde kg-opbrengsten per ha van bruine en witte bonen per gebied (gem. 1960 t/m 1970)

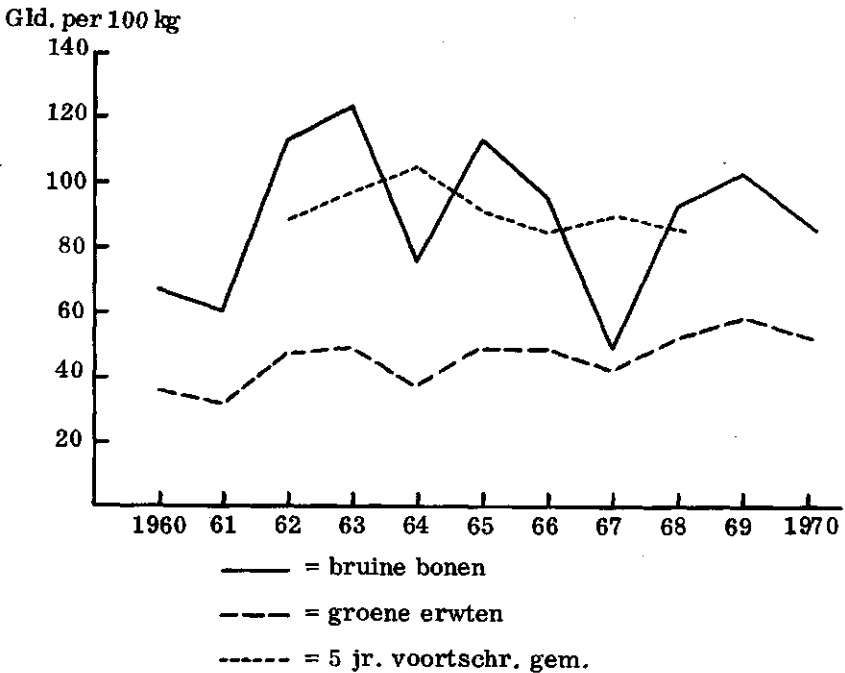
Gebieden	Gem. 1960/70 kg per ha
Noorden	1 883
Midden	2 382
Zuidwesten	2 364
<hr style="border-top: 1px dashed black;"/>	
Gem. van 3 gebieden	2 360

Bron: Oogstramingen CBS.

§ 3. Het prijsverloop

De prijs van bruine bonen liep van jaar tot jaar sterk uiteen en de prijschommelingen waren veel groter dan die van groene erwten.

Figuur 13. Ontwikkeling van de telersprijzen van bruine bonen en van groene erwten

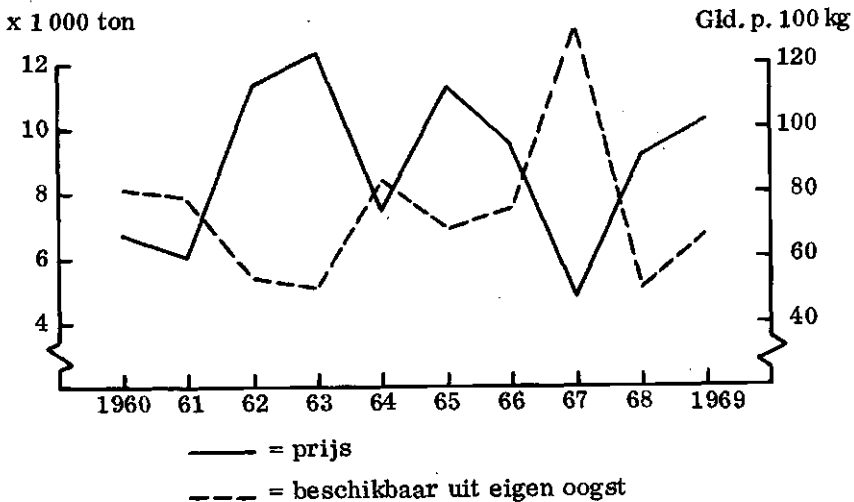

Bron: L.E.I.-telersprijzen.

Opmerking: 1970 = voorlopig.

Wel blijkt dat het prijsniveau veel hoger lag dan dat van groene erwten. De indruk bestaat dat de prijzen gemiddeld in de loop van de jaren wat daalden, vooral als gevolg van de bijzonder lage prijs in 1967. Deze lage prijs was waarschijnlijk een gevolg van zeer hoge kg-opbrengsten in dat jaar, terwijl bovendien in de jaren 1967 en 1968 de importen vrij groot waren. Deze importen van bruine bonen waren echter kennelijk bestemd als veevoer (zie bijlage 10). De prijzen van de geïmporteerde bonen waren over het algemeen ook lager. De binnenlandse prijs reageert derhalve sterk op het aanbod van binnenlandse bonen.

Figuur 14. Relatie telersprijs en beschikbare hoeveelheden uit eigen oogst van bruine bonen

Bron: Produktschap voor Granen, Zaden en Peulvruchten en L.E.I.-telersprijzen.

Hierbij moet worden opgemerkt dat er ook jaarlijks een hoeveelheid variërend van + 2 000-4 000 ton wordt geëxporteerd, waarvan het grootste aandeel naar Zweden. Het binnenlands verbruik is vrij constant gebleven, nl. van + 5 000 tot + 6 000 ton, waarvan de laatste jaren + 40% in verwerkte vorm. Als gevolg van de o.a. zeer grote oogst van eigen bodem in 1967 kwam in dat jaar een grote voorraadvorming voor (zie bijlage 10).

Omtrent de prijs van binnenlandse witte bonen houdt het L.E.I. geen statistiek bij. Op enkele L.E.I.-bedrijven werden gedurende de jaren 1966 t/m 1968 enkele percelen witte bonen verbouwd. De daar behaalde prijzen waren beduidend hoger dan voor bruine bonen. De beschikbare hoeveelheden witte bonen uit eigen oogst zijn nooit van betekenis geweest en zijn bovendien in de loop der jaren sterk verminderd. Ook de importen die in 1960 nog + 11 000 ton bedroegen waren in 1969 nog slechts + 6 000

ton. De exporten liepen navenant terug. Het verbruik in droge vorm + verwerkte vorm bleef ongeveer gelijk. De hoeveelheid voor speciale doeleinden liep terug van + 5 000 ton in 1964 tot + 2 000 ton in 1969.

§ 4. Opbrengstniveaus, directe kosten en saldi op L.E.I.-bedrijven

Ook op de L.E.I.-bedrijven werden alleen in het Zuidwesten voldoende waarnemingen van bruine bonen verkregen om gemiddelden te berekenen. Hoewel van witte bonen in 1968 slechts 5 waarnemingen werden verkregen werd hiervan toch ook een gemiddelde berekend.

Tabel 24. Opbrengstniveaus, directe kosten en saldi per ha van bruine bonen en groene erwten, gemiddeld 1965/68, alsmede van witte bonen, bruine bonen en groene erwten in 1968 op L.E.I. bedrijven in het Zuidwesten

Gewas	Jaren	CBS	L.E.I.-bedrijven		Geldopbrengsten (gld.)				
		opbr. (kg)	opbr. (kg)	prijs p.100 kg	hoofd- gewas	bij- prod.	totaal	dir. kos- ten (gld.)	saldo (gld.)
Bruine bonen	'65/68	1) 2 269	2 316	76,97	1 829	78	1 907	323	1 584
Groene erwten	'65/68	3 202	3 329	46,14	1 536	139	1 675	203	1 472
Witte bonen	1966	.	1 222	160,07	1 956	-	1 956	173	1 783
"	1967	.	1 960	160,00	3 136	-	3 136	171	2 965
Witte bonen	1968	.	636	169,81	1 080	-	1 080	189	891
Bruine bonen	1968	1) 1 974	2 200	83,14	1 827	80	1 907	219	1 688
Groene erwten	1968	3 289	3 330	49,06	1 634	107	1 741	221	1 520

1) Bruine en witte bonen.

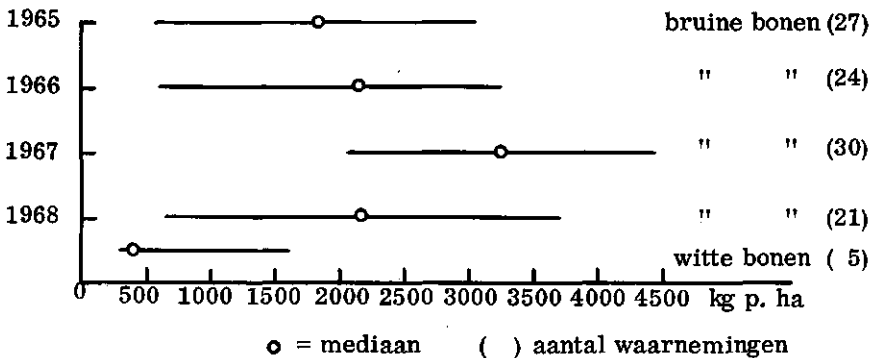
Opmerking: aantal waarnemingen witte bonen 1966 = 1, 1967 = 1 en 1968 = 5.

Uit tabel 24 komt naar voren dat het gemiddelde saldo van bruine bonen over de jaren 1965/68 hoger lag dan van groene erwten in dit gebied. De witte bonen hadden vooral in 1968 een veel lagere kg-opbrengst per ha, doch de prijs was aanzienlijk hoger dan van bruine bonen en van groene erwten (zie bijlage 17).

Hoewel het aantal waarnemingen van witte bonen te gering is om uit de gegevens conclusies te trekken, kan toch worden gezegd dat het saldo groot kan zijn gezien de opbrengsten in 1966 en 1967. De risico's van de teelt lijken overigens wat groter te zijn. Het gemiddelde van de 5 bedrijven in 1968 geeft in feite een te gunstig beeld, daar de kg-opbrengst in ha per bedrijf resp. 298, 354, 366, 566 en 1594 bedroeg.

De gemiddelden t.a.v. bruine bonen geven blijkens figuur 15 een meer betrouwbare indruk. Uit deze figuur blijkt, evenals uit tabel 22, dat 1967 qua kg-opbrengsten per ha een zeer gunstig jaar was. Uit de trajecten is af te leiden dat ook bij bruine bonen de opbrengsten per bedrijf sterk uiteen kunnen lopen. Vooral in 1968 was het traject zeer groot.

Figuur 15. Trajecten kg-opbrengsten per ha van bruine bonen in het Zuidwesten van Nederland in de jaren 1965 t/m 1968 en van witte bonen in 1968

HOOFDSTUK VIII

Veldbonen

§ 1. Geteelde oppervlakten in diverse gebieden

Veldbonen is een verzamelnaam van Waalse-, wier-, paarde- en duivbonen. In tabel 25 wordt een overzicht gegeven van de geteelde oppervlakten van deze gewassen in diverse gebieden (zie ook bijlage 3).

Tabel 25. Ontwikkeling van de arealen veldbonen per gebied

Gebieden	Ha geteeld				In % van totaal			
	1960	1965	1969	1970	1960	1965	1969	1970
Noorden	1 332	547	107	27 (2)	92	81	85	55
Midden	38	25	3	11 (29)	3	4	2	23
Zuidwesten	40	60	12	7 (18)	3	9	10	14
Rest van Ned.	34	40	4	4 (12)	2	6	3	8
Totaal	1 444	672	126	49 (3)	100	100	100	100

Bron: Mei-inventarisaties.

Uit deze tabel blijkt dat deze gewassen vooral in het Noorden (Groningen) werden geteeld. De teelt is overal sterk verminderd. In het Noorden was de oppervlakte in 1970 zelfs gereduceerd tot 27 ha (2%). Het zijn dus langzamerhand zeldzame gewassen geworden.

§ 2. De kg-opbrengsten per ha (CBS)

In tabel 26 wordt een overzicht gegeven van de gemiddelde kg-opbrengsten per ha in Nederland van 1960 t/m 1969.

Tabel 26. Gemiddelde kg-opbrengsten van veldbonen in Nederland van 1960 t/m 1969 1)

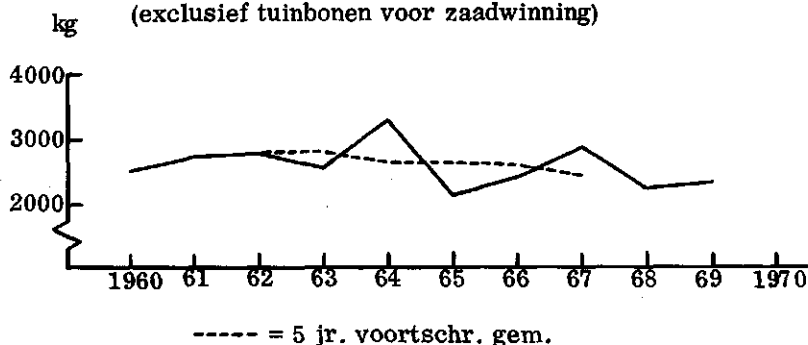
Jaar	Kg per ha	In % v. gem. 1960/69
1960	2 513	97
1961	2 764	107
1962	2 818	109
1963	2 618	101
1964	3 262	126
1965	2 149	83
1966	2 418	93
1967	2 838	109
1968	2 247	87
1969	2 323	90
Gem. 1960/69	2 595	100
Gem. groene erwten 1960/69	3 445	

1) In 1970 geen opgave.

Bron: Oogstramingen CBS.

Hieruit blijkt dat bij deze bonen de jaarschommelingen in de kg-opbrengsten geringer zijn dan bij de overige peulvruchten. Dat de opbrengsten in de loop der jaren zestig enigszins zijn gedaald is duidelijk waar te nemen in figuur 16.

Figuur 16. Kg-opbrengsten per ha van veldbonen in Nederland (exclusief tuinbonen voor zaadwinning)

Bron: Oogstramingen C.B.S.

Deze daling kan mede veroorzaakt zijn door een wijziging in de samenstelling van het soortenpakket. Gegevens hierover zijn echter niet beschikbaar.

Hoewel het aantal ha van deze gewassen in sommige gebieden gering was, zijn toch per gebied de gemiddelde opbrengsten berekend. Dit wordt weergegeven in tabel 27 (zie ook bijlage 5).

Tabel 27. Gemiddelde kg-opbrengsten per ha van veldbonen per gebied (1960 t/m 1969)

Gebieden	Kg per ha
Noorden	2 570
Midden	2 516
Zuidwesten	2 789
Gemiddelde 3 gebieden	2 587

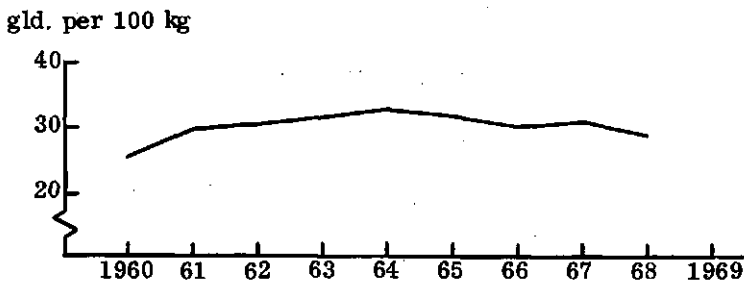
Bron: Oogstramingen CBS.

Gemiddeld over deze jaren waren de opbrengsten van dit gewas in het Noorden, in tegenstelling tot hetgeen werd geconstateerd bij de overige peulvruchtgewassen, iets hoger dan in het Midden van Nederland. Ten opzichte van het Zuidwesten waren de opbrengsten in het Noorden ruim 200 kg lager.

§ 3. Het prijsverloop

Bij gebrek aan statistische gegevens is nagegaan wat door telers op L.E.I.-bedrijven in het Noorden (Groningen) gemiddeld werd ontvangen. Dit kon tot en met 1968 worden berekend daar in 1969 op L.E.I.-bedrijven geen veldbonen meer voorkwamen. Het aantal waarnemingen was steeds gering, zodat de betrouwbaarheid te wensen overlaat. Niettemin zijn de berekende prijzen in figuur 17 weergegeven.

Figuur 17. Ontvangen prijzen per 100 kg van veldbonen op L.E.I.-bedrijven in Groningen

Bron: L.E.I.-bedrijven.

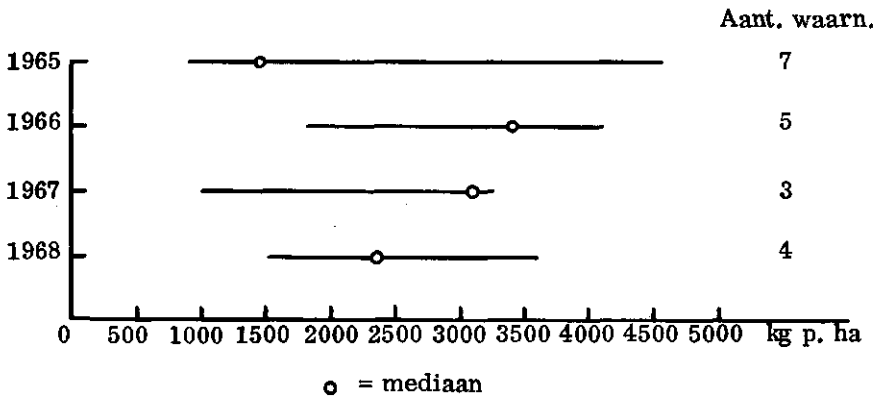
Uit deze figuur krijgt men de indruk dat de prijzen zich al deze jaren rond f. 30,- per 100 kg hebben bewogen. Van jaar op jaar waren de prijsverschillen gering.

De laatste jaren zijn grote hoeveelheden geïmporteerd tegen prijzen van + 27 à 29 gulden (bijlage 12). De importen kwamen hoofdzakelijk uit het Verenigd Koninkrijk en China.

§ 4. Opbrengstniveaus, directe kosten en saldi van veldbonen op L.E.I.-bedrijven

Aangezien in ons land in het Midden en het Zuidwesten vrijwel geen veldbonen werden geteeld waren er alleen op de L.E.I.-bedrijven in het Noorden enkele waarnemingen, maar feitelijk was dit aantal te gering om gemiddelden te berekenen. In de jaren 1965, '66, '67 en 1968 waren daar nl. slechts respectievelijk 7, 5, 3 en 4 waarnemingen. Om evenwel een algemene indruk te verkrijgen zijn van deze aantallen toch gemiddelden berekend. Deze zijn weergegeven in tabel 28. Bij de beoordeling moet evenwel rekening worden gehouden met een geringe betrouwbaarheid, gezien ook de vrij grote spreiding van de kg-opbrengsten per afzonderlijk bedrijf (zie figuur 18).

Figuur 18. Trajecten kg-opbrengsten per ha van veldbonen M/Noord-Nederland in de jaren 1965 t/m 1968

Tabel 28. Opbrengstniveaus, directe kosten en saldi per ha van veldbonen, groene erwten en tuinbonen voor zaadwinning op L.E.I.-bedrijven in het Noorden (1965 t/m 1968)

Gewas	CBS		L.E.I.-bedrijven			Directe kosten		Saldo	
	opbr. (kg)	opbr. (kg)	prijs (p.100 kg)	Geldopbrengsten (gld.)		(gld.)			
				hoofd- gewas	bij- prod.	totaal	zaai- zaad	be- mesting	(gld.)
Veldbonen	2 405	2 521	30,78	776	47	823	124	57	642
Groene erwten	2 528	2 336	47,85	1 118	147	1 265	167	58	1 040
Tuinbonen	-	3 156	82,41	2 601	93	2 694	158	162	2 374

In tabel 28 worden de uitkomsten van veldbonen vergeleken met de uitkomsten van groene erwten in dit gebied, hoewel deze gewassen alleen gemeen hebben dat ze beide behoren tot de groep peulvruchten.

Een gewas, dat qua type beter ter vergelijking zou kunnen worden gebruikt, zijn tuinbonen voor zaai-zaadwinning. Hoewel voor vergelijking diverse nog te noemen bezwaren bestaan, is ook dit gewas in de tabel opgenomen.

Uit de tabel blijkt dat de gemiddelde kg-opbrengsten over 1965/68 van

veldbonen en die van groene erwten in het Noorden niet veel uiteenliepen. De prijs van veldbonen was echter veel lager, waardoor ook het saldo veel kleiner was. Het saldo was dermate laag dat het geen wonder is dat het gewas thans nagenoeg is verdwenen. Zolang dit soort bonen tegen een betrekkelijk lage prijs kan worden ingevoerd is er ook niet veel kans dat het gewas weer in het bouwplan wordt opgenomen.

Het gemiddelde saldo van tuinbonen lag veel hoger dan dat van veldbonen als gevolg zowel van een hogere prijs als van hogere kg-opbrengsten per ha. De hogere prijs was een gevolg van het feit dat tuinbonen voor zaaizaad worden geteeld dat hoofdzakelijk bestemd wordt voor het telen (op contract) van groen te oogsten bonen in een volgend jaar. Alleen daarom al is dit gewas niet vergelijkbaar met veldbonen, waarvan het zaad hoofdzakelijk voor veevoeder bestemd is.

Overigens is de in tabel 28 vermelde prijs van tuinbonen waarschijnlijk hoger dan gemiddeld in werkelijkheid zal zijn behaald omdat op de betrokken bedrijven in geen enkel geval een mislukking optrad t.a.v. de kwaliteit. Dit was wel het geval in het Midden en het Zuidwesten (zie bijlage 19). Doordat de gegevens van de tuinbonen uitsluitend afkomstig zijn van Friese bedrijven en die van veldbonen alleen van Groningse bedrijven, wordt een vergelijking van de kg-opbrengsten bemoeilijkt; het opbrengstpeil van de meeste gewassen is nl. in Friesland hoger dan in Groningen.

Niettegenstaande al deze bezwaren en ook gezien de gemiddelde saldi in het Midden en Zuidwesten, lijkt het waarschijnlijk dat bij dezelfde prijsverhoudingen als in de jaren 1965/68, met tuinbonen voor zaadwinning betere resultaten zijn te verkrijgen dan met veldbonen. De omvang van de tuinbonenteelt is echter volledig afhankelijk van de beperkte contractmogelijkheden.

Reeds werd opgemerkt dat veldbonen diverse typen omvatten. Van elk type afzonderlijk waren er slechts enkele waarnemingen en dan alleen nog in het Noorden. Van de opbrengsten en saldi van de verschillende typen geeft tabel 29 een indruk.

Hoewel door het geringe aantal waarnemingen conclusies moeilijk zijn te trekken blijkt toch wel dat, wat opbrengst en/of saldo betreft, er geen opmerkelijke verschillen tussen de typen waren. In doorsnee gaven alle typen lage tot zeer lage uitkomsten te zien.

Tabel 29. Opbrengstniveaus, directe kosten en saldi per ha van diverse typen veldbonen op L.E.I.-bedrijven in het Noorden

Type veldbonen	Jaren	Aant. waar-nemin-gen	opbr. (kg)	prijs per 100 kg	Geldopbrengsten (gld.)			Di-recte kosten (gld.)	Saldo (gld.)
					hoofd-gewas	bij-pro-duct	totaal		
Duive-bonen	1965	5	1 266	33	423	67	490	179	311
	1966	3	3 112	31	960	52	1 012	98	914
	1967	1	3 253	33	1 059	64	1 123	45	1 078
	1968	1	1 622	28	447	-	447	153	294
Paarde-bonen	1965	1	4 576	31	1 406	89	1 495	264	1 231
	1966	1	2 889	32	935	162	1 097	262	835
	1967	2	2 078	30	630	27	657	245	412
	1968	3	2 736	30	811	-	811	189	622
Wier-bonen	1966	1	4 011	29	1 172	-	1 172	218	954
Waalse bonen	1965	1	2 470	31	765	187	951	303	648

(Zie ook bijlage 18).

Samenvatting saldi in diverse gebieden

In tabel 30 is een samenvatting van de saldi van diverse peulvruchtgewassen per gebied gegeven. Daarbij zijn tevens ter vergelijking de saldi van wintertarwe opgenomen. Voor zover saldi over 4 jaar bekend waren, is een gemiddelde van deze 4 jaren vermeld, zo niet, dan van het aantal jaren waarvan gegevens bekend waren.

Tabel 30. Saldi van alle peulvruchtgewassen in vergelijking met het saldo van wintertarwe per gebied

Gebied en gewas	Jaren	Saldo (gld.)	Tabel	Pag.
Noorden				
Groene erwten	1965/68	1 040	6	17
Capucijners en grauwe erwten	1965/68	997	19	31
Veldbonen	1965/68	642	28	43
Wintertarwe	1965/68	1 768		
Midden				
Groene erwten	1965/68	1 456	6	17
Capucijners en grauwe erwten	1965/68	1 674	19	31
Wintertarwe	1965/68	1 815		
Zuidwesten				
Groene erwten	1965/68	1 472	6	17
Gele erwten	1965/66	955	11	20
Schokkers	1965/68	1 731	15	25
Capucijners en groene erwten	1965/68	1 660	19	31
Bruine bonen	1965/68	1 584	24	38
Witte bonen	1968	891	24	38
Wintertarwe	1965/68	1 749		

Vergelijking gebieden onderling

De saldi van de gewassen die in alle 3 gebieden voorkwamen, waren in het Noorden het laagst (hoofdzakelijk Groningen), terwijl deze in het Midden en Zuidwesten weinig uiteenliepen.

Vergelijking gewassen per gebied

1. Noorden. Van de 3 daar voorkomende gewassen was het saldo van groene erwten het hoogste. Capucijners/grauwe erwten volgden met een iets lager saldo. Veldbonen gaven een zeer laag saldo te zien. Het lag + f. 360,- beneden dat van capucijners/grauwe erwten en + f. 400,- beneden dat van groene erwten. In vergelijking met wintertarwe waren de saldi van alle

peulvruchten belangrijk lager. Het verschil met groene erwten bedroeg ± f. 730,-.

2. Midden. In dit gebied bleken capucijners/grauwe erwten een beter saldo op te leveren dan groene erwten. Het verschil bedroeg ± f. 200,- per ha. In vergelijking met wintertarwe was het saldo van groene erwten en van capucijners/grauwe erwten lager dan dat van wintertarwe. Het verschil tussen wintertarwe en capucijners/grauwe erwten bedroeg ongeveer f. 140,-.

3. Zuidwesten. In dit gebied leverden schokkers het hoogste saldo, daarna in volgorde capucijners/grauwe erwten, bruine bonen en groene erwten. Het verschil in saldo tussen schokkers en bruine bonen bedroeg ± f. 250,- per ha. Gele erwten leverden gemiddeld in de jaren 1965 en 1966 een laag saldo, lager dan dat van groene erwten. Het gewas gele erwten heeft zich dan ook niet kunnen handhaven.

Witte bonen worden slechts sporadisch verbouwd. Alleen in 1968 waren er enige waarnemingen (5). In dat jaar was het saldo van dit gewas belangrijk lager dan dat van bruine bonen en groene erwten.

Ook in dit gebied gaf wintertarwe een hoger saldo dan peulvruchten; het verschil met schokkers en capucijners/grauwe erwten was echter gering.

BIJLAGE 1

Arealen akkerbouwgewassen in Nederland van 1960 t/m 1970 (ha)

	a. Arealen van 1960 t/m 1970										
	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970
Granen	511 694	521 685	507 517	489 595	481 168	485 215	462 406	437 804	420 418	405 602	363 828
Peulvruchten 1)	35 405	29 461	20 908	24 615	25 501	20 403	18 451	16 183	14 061	15 444	16 815
Handelsgewassen	31 728	31 638	34 816	35 964	39 284	30 892	27 802	18 353	20 590	19 359	15 543
Landbouwzaden	13 905	17 186	17 685	14 679	15 934	15 654	13 052	13 841	11 028	9 899	10 981
Knol- en wortelgew. 2)	280 620	252 201	238 702	231 988	228 249	237 187	239 363	252 647	264 497	259 109	272 856
Groenvoergewassen	11 346	14 369	14 167	14 837	13 360	12 186	12 064	12 753	11 628	10 806	12 493
Groenbemestingsgew.	265	343	348	546	369	406	395	339	284	279	260
Totaal akkerbouwgew.	884 963	866 883	834 143	812 224	803 865	801 943	773 532	751 920	742 506	720 498	692 776

	b. Arealen in procenten van totaal										
	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970
Granen	57,8	60,2	60,9	60,3	59,8	60,5	59,8	58,2	56,6	56,3	52,5
Peulvruchten	4,0	3,4	2,5	3,1	3,2	2,5	2,4	2,2	1,9	2,1	2,4
Handelsgewassen	3,6	3,6	4,2	4,4	4,9	3,9	3,6	2,5	2,8	2,7	2,3
Landbouwzaden	1,6	2,0	2,1	1,8	2,0	2,0	1,7	1,8	1,5	1,4	1,6
Knol- en wortelgew.	31,7	29,1	28,6	28,6	28,4	29,6	30,9	33,6	35,6	36,0	39,4
Groenvoergewassen	1,3	1,7	1,7	1,8	1,7	1,5	1,6	1,7	1,6	1,5	1,8
Groenbemestingsgew.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal akkerbouwgew.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Peulvruchten droog te oogsten, dus exclusief conserven.

2) Inclusief vroege aardappelen.

Bron: Mei-inventarisaties CBS.

BIJLAGE 2

Arealen droog te oogsten peulvruchten in Nederland (ha)

a. Van 1960 t/m 1970

	1960 ¹⁾	1961 ¹⁾	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970
Groene erwten	(21 415)	(17 790)	13 626	15 870	15 699	11 097	9 595	8 014	8 884	8 970	9 543
Gele erwten	-	-	-	-	102	442	540	166	13	7	-
Schokkers	7 496	4 316	2 520	4 245	3 804	3 235	2 802	2 019	1 917	2 282	2 419
Capucijners en grauwe erwten	1 539	1 553	1 100	1 256	1 702	1 281	1 253	1 384	782	828	783
Bruine en witte bonen	3 511	4 234	2 577	2 557	3 412	3 676	3 779	4 286	2 760	3 231	4 021
Veldbonen	1 444	1 268	1 085	687	782	672	482	314	205	126	49
Totaal peulvruchten	(35 405)	(29 461)	20 908	24 615	25 501	20 403	18 451	16 183	14 061	15 444	16 815

b. Arealen in procenten van totaal

Groene erwten	60,5	60,4	65,2	64,5	61,5	54,4	52,0	49,5	59,6	58,1	56,8
Gele erwten	-	-	-	-	0,4	2,1	2,9	1,0	0,1	0,0	-
Schokkers	21,2	14,6	12,1	17,2	14,9	15,9	15,2	12,5	13,6	14,8	14,4
Capucijners en grauwe erwten	4,3	6,3	5,3	5,1	6,7	6,3	6,8	8,6	5,6	5,4	4,7
Bruine en witte bonen	9,9	14,4	12,3	10,4	13,4	18,0	20,5	26,5	19,6	20,9	23,9
Veldbonen	4,1	4,3	5,1	2,8	3,1	3,3	2,6	1,9	1,5	0,8	0,2
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Conservenwten op contract 2)	(4 505)	(5 663)	5 548	7 109	5 888	4 306	5 993	7 146	7 045	6 988	6 824
Slabonen op contract 3)	740	1 113	1 568	1 438	1 347	846	1 137	1 689	2 066	3 029	3 163
Tuinbonen totaal 4)	761	994	1 316	1 438	1 557	1 690

1) Oppervlakte erwten gecorrigeerd, aangezien in oorspronkelijke cijfers conservenwten waren opgenomen.

2) Volgens Meitelling.

3) Slabonen Junitelling.

4) Tuinbonen totaal, incl. niet op contract.

Bron: Mel-Inventarisaties CBS.

Verbouwde oppervlakten peulvruchten in diverse gebieden in de jaren 1960, 1965, 1969 en 1970 (ha)

	Groene erwten			Gele erwten			Schokkers					
	1960	1965	1969	1970	1960	1965	1969	1970	1960	1965	1969	1970
Noorden	2 397	1 294	658	663	-	-	-	-	52	7	12	6
Midden	4 617	1 398	827	882	-	50	-	-	494	184	53	82
Zuidwesten	13 109	8 014	7 253	7 762	-	372	7	-	6 899	3 034	2 210	2 325
Rest v. Nederland	1 292	391	232	236	-	20	-	-	51	10	7	6
Tot. Nederland	21 415	11 097	8 970	9 543	-	442	7	-	7 496	3 235	2 282	2 419

	Capucijners en graauwe erwten			Bruine en witte bonen			Veldbonen					
	1960	1965	1969	1970	1960	1965	1969	1970	1960	1965	1969	1970
Noorden	222	209	133	154	45	22	20	24	1 332	547	107	27
Midden	960	737	462	431	107	127	35	38	38	25	3	11
Zuidwesten	287	314	230	193	3 270	3 483	3 059	3 782	40	60	12	7
Rest v. Nederland	70	21	4	5	89	44	117	177	34	40	4	4
Tot. Nederland	1 539	1 281	829	783	3 511	3 676	3 231	4 021	1 444	672	126	49

Bron: Mei-inventarisaties CBS.

BIJLAGE 4

Gemiddelde kg-opbrengsten per ha van peulvruchten in Nederland van 1960 t/m 1970

	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970
Groene erwten	3 817	3 641	4 346	3 211	3 569	2 718	2 411	4 199	3 246	3 292	
Gele erwten	-	-	-	-	3 822	2 910	2 418	3 946	-	-	-
Schokkers	3 942	3 531	4 272	2 983	3 314	2 940	2 388	4 203	3 253	3 357	3 253
Capucijners en grauwe erwten	3 445	3 219	3 559	3 007	3 512	2 753	2 773	4 057	3 076	3 649	3 391
Bruine en witte bonen	2 625	2 037	2 361	2 245	2 543	1 933	2 031	3 106	1 974	2 219	2 847
Veldbonen	2 313	2 764	2 818	2 618	3 262	2 149	2 418	2 838	2 247	2 323	

Bron: Oogstramingen CBS.

Gemiddelde kg-opbrengsten per ha van peulvruchten in 3 gebieden

Jaar	Groene erwten			Gele erwten			Schokkers			
	Noord	Midden	Zuidw.	Noord	Midden	Zuidw.	Noord	Midden	Zuidw.	
	Gem. 3 geb.	Gem. 3 geb.	Gem. 3 geb.	Gem. 3 geb.	Gem. 3 geb.	Gem. 3 geb.	Gem. 3 geb.	Gem. 3 geb.	Gem. 3 geb.	
1960	2 890	3 897	4 068	-	-	-	2 904	3 622	3 983	3 950
1961	2 684	3 661	3 830	-	-	-	3 000	3 491	3 540	3 535
1962	3 095	4 070	4 666	-	-	-	3 200	3 729	4 321	4 273
1963	2 693	3 267	3 274	-	-	-	2 909	3 261	2 969	2 983
1964	3 430	3 847	3 545	3 050	3 833	3 854	3 100	3 568	3 303	3 314
1965	1 678	2 964	2 877	-	3 020	2 954	2 000	2 728	2 956	2 944
1966	2 563	2 543	2 322	2 250	2 579	2 398	2 000	2 000	2 402	2 388
1967	3 179	4 278	4 320	2 500	3 727	4 171	2 000	3 938	4 217	4 204
1968	2 693	3 386	3 289	-	-	-	2 900	3 068	3 265	3 256
1969	2 957	3 937	3 259	-	-	-	1 900	3 549	3 363	3 359
1970	2 776	3 529	2 931	-	-	-	2 250	3 585	3 220	3 253

Jaar	Capucijners en graauwe erwten			Bruine en witte bonen			Veldbonen			
	Noord	Midden	Zuidw.	Noord	Midden	Zuidw.	Noord	Midden	Zuidw.	
	Gem. 3 geb.	Gem. 3 geb.	Gem. 3 geb.	Gem. 3 geb.	Gem. 3 geb.	Gem. 3 geb.	Gem. 3 geb.	Gem. 3 geb.	Gem. 3 geb.	
1960	2 441	3 608	3 889	2 089	2 000	2 667	2 507	2 409	3 000	2 517
1961	2 464	3 319	3 240	2 022	2 278	2 029	2 574	3 522	3 230	2 659
1962	2 763	3 634	3 763	1 438	1 950	2 387	2 733	3 077	3 532	2 803
1963	2 719	3 066	2 988	1 750	2 333	2 248	2 567	2 500	2 839	2 590
1964	3 138	3 711	3 405	2 294	3 125	2 537	3 339	3 083	3 122	3 323
1965	1 732	3 000	2 926	900	2 046	1 933	2 094	2 480	2 263	2 120
1966	2 538	3 101	2 396	1 636	1 917	2 037	2 556	1 668	2 038	2 453
1967	3 066	4 390	4 072	2 176	2 860	3 128	2 767	2 923	3 017	2 826
1968	2 518	3 149	3 303	1 464	2 385	1 974	2 205	1 800	2 652	2 255
1969	2 568	4 121	3 322	2 154	2 286	2 217	2 360	1 700	2 200	2 327
1970	2 390	3 907	3 047	2 792	3 026	2 845	-	-	-	-

Bron: Oogstramingen CBS.

BIJLAGE 6

Gemiddelde telersprijzen per gebied, per jaar van groene erwten, schokkers, capucijners en bruine bonen, tevens ontvangen prijzen van veldbonen op L.E.I.-bedrijven

Oogst- jaar	Groene erwten						Schokkers					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
1960	34,90	35,90	35,05	34,65	38,75	35,93	39,15	37,30	29,80	31,30	.	37,50
1961	31,55	30,90	28,85	29,45	29,90	30,70	.	30,40	30,40	28,40	.	30,40
1962	49,05	46,50	46,10	45,75	45,25	46,65	.	62,15	.	.	.	62,15
1963	51,20	48,90	46,25	49,25	43,85	48,90	.	63,95	.	.	.	63,95
1964	39,50	38,30	38,60	39,75	41,20	38,65	.	44,20	.	.	.	44,20
1965	51,60	48,50	49,15	50,55	52,45	48,90	.	52,20	.	.	.	52,20
1966	50,55	48,85	46,40	49,20	50,20	48,95	.	52,90	.	.	.	52,90
1967	43,80	43,05	44,40	43,50	45,15	43,20	.	47,05	.	.	.	47,05
1968	55,55	51,95	55,05	56,30	52,30	52,25	.	77,85	.	.	.	77,85
1969	57,45	58,85	59,40	58,55	54,15	58,70	.	65,85	.	.	.	65,85
1970 x	52,60	51,00	50,85	53,90	52,75	51,25	.	62,80	.	.	.	62,80

Oogst- jaar	Capucijners						Bruine bonen						Veldb.
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1
1960	56,60	55,65	54,30	52,50	.	54,00	.	67,30	.	.	.	67,30	25,96
1961	35,90	35,95	34,05	31,85	.	34,70	.	60,30	.	.	.	60,30	29,70
1962	59,55	59,25	55,25	56,75	.	56,80	.	113,35	.	.	.	113,35	29,93
1963	.	76,65	71,75	.	.	72,90	.	122,90	.	.	.	122,90	30,91
1964	.	35,25	35,85	35,70	40,20	35,70	.	75,30	.	.	.	75,30	32,50
1965	.	67,-	66,65	71,65	.	67,75	.	112,25	.	.	.	112,25	32,03
1966	61,90	64,90	65,20	67,80	.	64,60	.	95,-	.	.	.	95,-	30,74
1967	.	35,45	37,30	.	.	36,50	.	48,-	.	.	.	48,-	31,30
1968	55,90	63,60	61,10	.	.	62,05	.	90,80	.	.	.	90,80	29,30
1969	61,30	64,95	62,80	62,65	.	63,45	.	102,35	.	.	.	102,35	.
1970 x)	67,45	70,95	71,60	71,10	.	71,05	.	80,85	.	.	.	80,85	.

1. Noordelijk kleigebied.
 2. Zuidwestelijk kleigebied.
 3. Meerlanden + Ov. Noord-Holland.
 4. Wieringermeer.
 5. N.O.P.
 6. Gemiddelde in Nederland.
- x) Voorlopig.

Bron: Afdeling Statistiek van het L.E.I.

BIJLAGE 7

Voorzieningsbalans groene en gele erwten x 1 000 ton

Oogstjaren	'60	'61	'62	'63	'64	'65	'66	'67	'68	'69
Beginvoorraad 1/7 1)	16,0	19,0	10,0	14,8	10,8	9,7	4,5	4,2	5,5	0,8
Beschikb. uit eigen oogst	84,0	66,0	55,0	50,0	53,0	30,4	23,6	33,2	25,8	28,6
Import totaal	12,2	19,0	38,0	19,3	122,0	374,5	135,6	107,8	297,5	209,9
Tot. beschikbaar	112,2	104,0	103,0	84,1	185,8	414,6	163,7	145,2	328,8	239,3
Bestemming										
I. Consumptieerwten										
a. binnenl. cons.: droog	10,0	10,0	10,0	9,7	8,4	8,7	6,8	6,4	6,4	7,8
b. binnenland cons.: voorbereid	-	-	-	0,8	0,6	0,5	0,4	0,3	0,1	0,8
Totaal	10,0	10,0	10,0	10,5	9,0	9,2	7,2	6,7	6,5	8,6
c. Export	48,3	57,8	49,3	42,1	44,3	30,1	25,4	28,5	31,8	26,8
Totaal	58,3	67,8	59,3	52,6	53,3	39,3	32,6	35,2	38,3	35,4
II. Zaaizaad										
a. voor binnenland	4,1	3,1	2,7	2,8	2,0	1,7	1,5	1,5	1,5	1,6
b. voor export	0,9	1,3	1,0	0,7	1,2	0,5	0,6	1,3	0,6	1,1
Totaal	5,0	4,4	3,7	3,5	3,2	2,2	2,1	2,8	2,1	2,7
III. Veevoeder										
a. binnenland	36,1	21,5	26,0	17,2	119,6	366,0	120,7	96,0	283,4	195,7
b. export	-	-	-	-	-	2,6	4,2	4,2	4,2	4,9
Totaal	36,1	21,5	26,0	17,2	119,6	368,6	124,9	100,2	287,6	200,6
IV. Voorraad 1/7 1)										
	13,0	10,0	14,0	10,8	9,7	4,5	4,2	7,0	0,8	0,6

1) Vanaf 1968 = 1/8.

Opmerking: Indien een eindvoorraad in een bepaald oogstjaar niet overeenstemt met de beginvoorraad in het daaropvolgend oogstjaar is dit volgens het Produktschap een gevolg van achteraf gemaakte correcties.

Bron: Produktschap voor Granen, Zaden en Peulvruchten.

BIJLAGE 8

Voorzieningsbalans schokkers x 1 000 ton

Oogstjaren	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
Beginvoorraad 1/7 1)	8,0	16,5	9,2	3,4	1,7	1,3	1,5	1,5	2,0	0,7
Beschikb. uit eigen oogst	30,5	15,7	10,5	12,4	12,3	9,3	6,6	8,3	5,9	7,3
Import totaal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal beschikbaar	38,5	32,2	19,7	15,8	14,0	10,6	8,1	9,8	7,9	8,0

Bestemming										
I. Consumptieerwten										
a. binnenl. droog:	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
b. binnenl. voorbereid	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
c. export	13,0	16,7	13,3	9,8	8,8	6,2	5,9	6,8	5,1	5,8
Totaal	13,0	16,7	13,3	9,8	8,8	6,2	5,9	6,8	5,1	5,8
II. Zaaizaad										
a. binnenland	0,8	0,5	0,8	0,7	0,6	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4
b. export	0,5	1,0	1,0	0,7	1,5	0,6	0,4	1,0	0,5	0,5
Totaal	1,3	1,5	1,8	1,4	2,1	2,1	0,8	1,4	0,9	0,9
III. Veevoeder										
a. binnenland	7,7	6,0	1,2	2,9	1,8	1,8	1,4	1,6	1,6	1,0
b. export	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	7,7	6,0	1,2	2,9	1,8	1,8	1,4	1,6	1,6	1,0
IV. Voorraad 1/7 1)										
	16,5	8,0	3,4	1,7	1,3	1,5	-	-	0,3	0,3

Beschikb. uit eigen oogst	30,5	15,7	10,5	12,4	12,3	9,3	6,6	8,3	5,9	7,3
I + II Cons. + zaaizaad	14,3	18,2	15,1	11,2	10,9	8,3	6,7	8,2	6,0	6,7

1) Van 1968 af per 1/8.

Bron: Produktschap voor Granen, Zaden en Peulvruchten.

Opmerking: zie bijlage 7.

BIJLAGE 9

Voorzieningsbalans capucijners en grauwe erwten x 1000 ton

Oogstjaren	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
Beginvoorraad 1/7 1)	0,2	0,3	1,1	0,6	-	0,9	2,2	1,0	3,2	1,4
Beschikb. uit eigen oogst	5,4	6,1	3,8	3,7	5,7	3,3	3,2	5,3	2,2	3,0
Import totaal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal beschikbaar	5,6	6,4	4,9	4,3	5,7	4,2	5,4	6,3	5,4	4,4

Bestemming										
I. Consumptieerwten										
a. binnenl. droog	3,8	3,8	3,8	2,2	2,5	1,5	2,2	1,7	1,2	0,9
b. binnenl. voorbereid	-	-	-	1,6	2,0	1,9	2,4	3,2	3,4	2,7
Totaal	3,8	3,8	3,8	3,8	4,5	3,4	4,6	4,9	4,6	3,6
c. export	0,2	0,2	0,1	0,1	0,5	0,2	0,2	0,2	-	-
Totaal	4,0	4,0	3,9	3,9	5,0	3,6	4,8	5,1	4,6	3,6
II. Zaaizaad										
a. voor binnenland	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2
b. voor export	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2
III. Veevoeder										
a. binnenland	1,0	1,1	0,2	0,1	0,4	0,4	0,4	0,7	0,5	0,4
b. export	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	1,0	1,1	0,2	0,1	0,4	0,4	0,4	0,7	0,5	0,4
IV. Voorraad 1/7 1)										
	0,3	1,1	0,6	-	-	-	-	0,5	0,2	0,3

1) Van 1968 af per 1/8.

Bron: Produktschap voor Granen, Zaden en Peulvruchten.

Opmerking: zie bijlage 7.

BIJLAGE 10

Voorzieningsbalans, bruine bonen x 1 000 ton

	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
Beginvoorraad 1/7 1)	-	0,7	2,3	2,4	3,0	3,4	3,8	2,7	5,0	0,5
Beschikb. uit eigen oogst	8,1	7,9	5,4	5,1	8,4	6,9	7,5	13,0	5,0	6,7
Import totaal	2,4	2,1	4,4	5,0	2,6	5,8	8,5	15,5	22,3	6,7
Tot. beschikbaar	10,5	10,7	12,1	12,5	14,0	16,1	19,8	31,2	32,3	13,9
Bestemming										
I. Consumptie										
a. binnenl. droog	5,3	5,3	5,3	3,9	3,8	3,7	4,1	3,9	3,3	3,0
b. binnenl. voorbereid	-	-	-	1,4	2,2	1,5	1,2	1,9	2,7	2,0
totaal	5,3	5,3	5,3	5,3	6,0	5,2	5,3	5,8	6,0	5,0
c. export	2,4	1,8	2,0	2,2	3,0	2,8	2,5	4,4	2,6	3,3
Totaal	7,7	7,1	7,3	7,5	9,0	8,0	7,8	10,2	8,6	8,3
II. Zaaizaad										
a. binnenland	0,6	0,4	0,4	0,4	0,6	0,6	0,6	0,4	0,5	0,6
b. export	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	0,6	0,4	0,4	0,4	-	0,6	0,6	0,4	0,5	0,6
III. Veevoeder										
a. binnenland	1,5	0,9	2,0	1,6	1,0	2,2	8,7	15,6	21,8	4,2
b. export	-	-	-	-	-	-	-	-	0,9	0,3
Totaal	1,5	0,9	2,0	1,6	1,0	2,2	8,7	15,6	22,7	4,5
IV. Voorraad 1/7 1)	0,7	2,3	2,4	3,0	3,4	5,3	2,7	5,0	0,5	0,5

1) Van 1968 af per 1/8.

Bron: Produktschap voor Granen, Zaden en Peulvruchten.

Opmerking: zie bijlage 7.

BIJLAGE 11

Vorzieningsbalans witte bonen x 1 000 ton

	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
Beginvoorraad 1/7 1)	5,5	7,1	8,1	1,0	5,2	3,9	2,0	2,4	-	-
Beschikb. uit eigen oogst	0,9	0,9	0,6	0,6	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Import totaal	<u>11,2</u>	<u>11,4</u>	<u>12,1</u>	<u>6,5</u>	<u>6,5</u>	<u>6,9</u>	<u>6,4</u>	<u>7,6</u>	<u>5,8</u>	<u>5,7</u>
Tot. beschikbaar	17,6	19,4	20,8	8,1	11,8	10,9	8,5	10,1	5,9	5,8
Bestemming										
I. Consumptie										
a. binnenl. droog	3,0	3,0	3,0	1,3	1,1	0,9	1,5	1,3	1,1	1,2
b. binnenl. voorbereid	.	.	.	0,2	0,4	2,3	1,4	1,3	1,8	1,6
Totaal	<u>3,0</u>	<u>3,0</u>	<u>3,0</u>	<u>1,5</u>	<u>1,5</u>	<u>3,2</u>	<u>2,9</u>	<u>2,6</u>	<u>2,9</u>	<u>2,8</u>
c. Export	<u>7,4</u>	<u>6,9</u>	<u>5,6</u>	<u>1,3</u>	<u>1,4</u>	<u>0,7</u>	<u>0,4</u>	<u>1,0</u>	<u>1,0</u>	<u>1,1</u>
Totaal	10,4	9,9	8,6	2,8	2,9	3,9	3,3	3,6	3,9	3,9
1a. Bijzondere doeleinden	5,0	5,0	5,0	5,0	2,0	1,9
II. Zaaizaad										
a. binnenland	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-
b. Export	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	<u>0,1</u>	<u>0,1</u>	<u>0,1</u>	<u>0,1</u>	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>
III. Veevoeder										
a. binnenland	-	1,0	1,0	-	-	-	-	-	-	-
b. Export	-	-	-	-	-	-	-	1,5	-	-
Totaal	-	<u>1,0</u>	<u>1,0</u>	-	-	-	-	<u>1,5</u>	<u>0,0</u>	<u>0,0</u>
IV. Voorraad 1/7 1)	7,1	8,4	11,1	5,2	3,9	2,0	0,2	-	-	-

1) Van 1968 af per 1/8.

Bron: Produktschap voor Granen, Zaden en Peulvruchten.

Opmerking: zie bijlage 7.

BIJLAGE 12

Voorzieningsbalans veldbonen x 1 000 ton

	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969
Beginvoorraad 1/7 1)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Beschikb. uit eigen oogst	3,5	3,5	3,0	1,8	2,5	1,1	1,0	0,8	0,4	0,4
Import totaal	1,9	0,8	2,8	9,8	27,7	3,0	53,6	40,8	21,6	68,7
Tot. beschikbaar	5,4	4,3	5,8	11,6	30,2	4,1	54,6	41,6	22,0	69,1
Bestemming										
I. Consumptie										
a. binnenland droog	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
b. binnenland voorbereid	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
II. Zaaizaad										
a. binnenland	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
b. export	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
III. Veevoeder										
a. binnenland	1,4	2,4	4,9	10,5	28,1	3,1	54,1	41,0	21,1	68,3
b. export	3,8	1,7	0,7	0,9	1,9	0,9	0,4	0,5	0,8	0,7
Totaal	5,2	4,1	5,6	11,4	30,0	4,0	54,5	41,5	21,9	69,0
IV. Voorraad 1/7 1)										
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

1) Van 1968 af per 1/8.

Bron: Produktschap voor Granen, Zaden en Peulvruchten.

Opmerking: zie bijlage 7.

BIJLAGE 13

Saldi berekeningen L.E.I.-bedrijven

Gewas: Groene erwten

Gebied	Jaren	Aantal waarne- mingen	Kg per ha	Gld. per 100 kg	Gld. hoofd- gewas	Gld. bij- pro- dukt	Gld. totaal	Gld. zaai- zaad	Gld. be- mes- ting	Saldi
Noorden	1965	15	1268	48,26	612	113	725	119	53	553
	1966	20	2614	43,50	1137	178	1315	196	70	1049
	1967	9	2733	38,79	1060	172	1232	209	56	967
	1968	7	2728	60,92	1662	124	1786	145	54	1587
	gem.	4 jr.	2336	47,85	1118	147	1265	167	58	1040
Midden	1965	8	2937	52,00	1529	172	1701	113	74	1514
	1966	5	2495	50,02	1248	148	1396	165	57	1174
	1967	9	3885	44,92	1745	154	1899	212	72	1615
	1968	6	3330	49,06	1634	107	1741	171	50	1520
	gem.	4 jr.	3162	48,67	1539	145	1684	165	63	1456
Zuidw.	1965	66	2992	42,78	1280	136	1416	114	51	1251
	1966	52	2620	48,59	1273	115	1388	174	58	1156
	1967	52	4401	44,13	1943	169	2111	181	60	1870
	1968	32	3303	49,86	1647	137	1784	118	55	1611
	gem.	4 jr.	3329	46,14	1536	139	1675	147	56	1472
Gem. 3 gebieden	1965	89	2696	44,10	1189	136	1325	115	53	1157
	1966	77	2610	47,36	1236	134	1370	179	61	1130
	1967	70	4120	43,76	1803	167	1970	189	61	1720
	1968	45	3217	51,20	1647	131	1778	129	54	1595
	gem.	4 jr.	3160	46,49	1469	142	1611	153	57	1401

BIJLAGE 14

Saldi berekeningen L.E.I.-bedrijven

Gewas: Gele erwten

Gebied	Jaren	Aantal waarne- mingen	Ha	Kg per ha	Gld. per 100 kg	Gld. hoofd- gewas	Gld. bij- produkt	Gld. totaal	Gld. zaai- zaad	Gld. be- mest.	Saldi	Mediaan	Spreiding kg- opbr./ha laagste hoogste
Noorden	65/68	geen											
Midden	1965	1	2,75	2 581	38,78	1 001	175	1 177	153	55	969	-	-
	1966	2	3,38	2 182	35,24	769	175	944	168	61	715	-	1 804 2 559
Zuidw.	1965	8	2,11	3 359	39,71	1 334	15	1 349	157	36	1 156	3 276	2 418 4 483
	1966	8	2,94	2 870	32,65	937	82	1 019	210	56	753	2 780	2 164 4 116
	1967	1	5,31	4 641	50,48	2 343	-	2 343	215	55	2 073	-	-
	1968	2	3,53	3 581	54,79	1 962	102	2 063	213	43	1 808	-	3 369 3 793

Saldiberekeningen L.E.I.-bedrijven

Gewas: Schokkers

Gebied	Jaren waarne- mingen	Ha	Kg per ha	Gld. per 100 kg	Gld. hoofd- gewas	Gld. bij- produkt	Gld. totaal zaad	Gld. be- mest.	Saldi	Mediaan opbr./ha	Spreiding kg- laagste hoogste		
Noorden	65/68	geen											
Midden	1965 66/68	3 geen	2,03 3 162	51	1 602	134	1 736	130	92	1 514	2 877 3 171		
Zuidw.	1965 1966 1967 1968 gem. 4 jr.	21 17 20 18	3,49 3,21 3,09 3,19 3,25	2 998 2 440 4 724 3 016 3 295	52,33 53,98 50,19 64,66 54,66	119 158 180 92 137	1 685 1 475 2 551 2 042 1 938	152 162 177 135 157	52 48 50 51 50	1 481 1 265 2 324 1 856 1 731	2 990 2 390 4 865 3 028 3 303	1 415 849 3 627 1 299 1 798	4 635 3 537 5 903 4 568 4 661

BIJLAGE 16

Saldiberekeningen L.E.I.-bedrijven

Gewas: Capucijners en grauwe erwten

Gebied	Jaren	Aantal	Ha	Kg per	Gld. per	Gld.	Gld.	Gld.	Gld.	Gld.	Gld.	Gld.	Saldi	Mediaan	Spreiding kg
		waarne-		ha	100 kg	hoofd-	bij-	totaal	zaai-	be-	meest.				opbr./ha
		mingen			gewas	produkt			laagste	hoogste					
Noorden	1965	3	2,02	997	32,10	320	27	347	79	44	224	959	408	1625	
	1966	5	1,83	2625	65,37	1716	109	1825	200	26	1599	2685	2177	3117	
	1967	5	1,64	2659	37,53	998	148	1146	158	47	941	2550	1901	3954	
	1968	5	1,88	2424	55,12	1336	77	1413	116	73	1224	2816	1038	3365	
	gem.	4 jr.	1,84	2176	50,23	1093	90	1183	138	48	997	2253	1381	3015	
Midden	1965	15	2,45	2705	63,59	1720	146	1866	112	73	1681	2901	927	3355	
	1966	11	2,57	2324	62,44	1451	120	1571	168	61	1342	2538	349	3144	
	1967	9	2,63	4824	41,58	2006	153	2159	171	71	1917	5056	3025	6069	
	1968	6	2,41	3001	62,21	1867	74	1941	132	49	1760	2909	2586	3777	
	gem.	4 jr.	2,52	3214	54,79	1761	123	1884	146	64	1674	3351	1722	4086	
Zuidw.	1965	6	2,82	2540	75,71	1923	153	2076	114	30	1932	2586	1788	3064	
	1966	2	1,77	3410	58,91	2009	126	2135	244	25	1866	-	3188	3632	
	1967	4	2,10	4416	33,36	1473	170	1643	170	46	1427	4406	4236	4616	
	1968	1	2,70	2970	56,20	1491	94	1585	118	50	1417	-	-	-	
	gem.	4 jr.	2,35	3334	51,70	1724	136	1860	162	38	1660	-	-	-	
Gen. 3															
Gebieden	1965	24	2,49	2450	65,14	1596	132	1728	109	58	1561	-	-	-	
	1966	18	2,27	2529	62,75	1587	117	1704	186	47	1471	-	-	-	
	1967	18	2,11	3964	38,95	1544	151	1695	162	55	1478	-	-	-	
	1968	12	2,21	2758	58,52	1614	177	1691	124	59	1508	-	-	-	
	gem.	4 jr.	2,27	2925	54,19	1585	120	1705	145	55	1505	-	-	-	

2 BIJLAGE 17

Saldberekeningen L.E.I.-bedrijven

Gewas: Bruine en witte bonen

Gebied	Jaren	Aantal waarne- mingen	Ha	Kg per ha	Gld. per 100 kg	Gld. hoofd- gewas	Gld. bij- prod.	Gld. totaal	Gld. zaai- zaad	Gld. be- mest.	Saldi	Mediaan	Spreiding kg- opbr./ha
													laagste hoogste
Bruine bonen	1965	1	2,47	840	125,12	1 051	40	1 091	162	87	842		
	66/68	geen											
	65/68	geen											
	1965	27	2,10	1 796	110,82	1 976	42	2 018	194	108	1 716	1 814	577 3 068
Zuidwesten	1966	24	2,22	2 074	95,76	1 986	110	2 096	324	100	1 672	2 158	620 3 242
	1967	30	2,32	3 192	47,84	1 527	80	1 607	264	84	1 259	3 240	2 049 4 421
	1968	21	1,81	2 200	83,14	1 827	80	1 907	130	89	1 688	2 162	641 3 469
	gem.	4 jr.	2,11	2 316	76,97	1 829	78	1 907	228	95	1 584	2 418	577 4 421
Witte bonen													
Noorden	65/68	geen											
	65/68	geen											
Zuidwesten	1965	geen											
	1966	1	1,40	1 222	160,07	1 956	-	1 956	88	85	1 783		
	1967	1	2,06	1 960	160,00	3 136	-	3 136	99	72	2 965		
	1968	5	1,79	636	169,81	1 080	-	1 080	94	95	891	366	298 1 594

BIJLAGE 18

Saldiberekeningen L.E.I.-bedrijven

Gewas: Veldbonen 1)

Gebied	Jaren	Aantal waarne- mingen	Ha	Kg per ha	Gld. per 100 kg	Gld. hoofd- gewas	Gld. bij- product	Gld. totaal zaai- zaad	Gld. be- mest.	Spreiding kg-opbr. p.ha				
										mediaan	hoogste			
Duivebonen:														
Noorden														
	1965	5	2,14	1266	33	423	67	490	127	52	311	965	915	2045
	1966	3	2,50	3112	31	960	52	1012	65	33	914	3426	1806	4104
	1967	1	4,35	3253	33	1059	64	1123	40	5	1078	-	-	-
	1968	1	0,90	1622	28	447	-	447	103	50	294	-	-	-
Paardebonen:														
Noorden														
	1965	1	1,85	4576	31	1406	89	1495	185	79	1231	-	-	-
	1966	1	2,39	2889	32	935	162	1097	169	93	835	-	-	-
	1967	2	1,47	2078	30	630	27	657	160	88	412	-	1010	3146
	1968	3	1,63	2736	30	811	-	811	124	65	622	3100	1520	3587
Wierbonen:														
Noorden														
	1965	geen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	1966	1	2,30	4011	29	1172	-	1172	167	51	954	-	-	-
	1967	geen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	1968	geen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Waalse bonen														
Noorden														
	1965	1	1,50	2470	31	765	187	951	247	56	648	-	-	-
	1966	geen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	1967	geen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	1968	geen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alle veldb. te zamen														
Noorden														
	1965	7	2,01	1911	32,03	612	87	699	152	56	491	1442	915	4576
	1966	5	2,44	3247	30,74	998	63	1061	106	49	906	3426	1806	4104
	1967	3	3,09	2470	31,30	773	39	812	120	59	633	3146	1010	3253
	1968	4	1,45	2457	29,30	720	0	720	119	62	539	2361	1520	3587
	gem.	4 jr.	2,25	2521	30,78	776	47	823	124	57	642	-	-	-

1) Alleen in het Noorden waarnemingen.

BIJLAGE 19

Saldiberekeningen L.E.I.-bedrijven

Gewas: Tuinbonen voor zaadwinning

Gebied	Jaren	Aantal waarne- mingen	Ha	Kg per ha	Gld. per 100 kg	Gld. hoofd- gewas	Gld. bij- prod.	Gld. totaal	Gld. zaai- zaad	Gld. be- mest.	Saldo	Spreiding kg-opbr. p. ha	
												Laagste	hoogste
Noorden	1965	1	1,92	3 635	74,14	2 695	144	2 839	141	205	2 493		
	1966	2	0,91	2 782	79,98	2 225	119	2 344	163	144	2 037	2 699	2 865
	1967	2	0,88	3 497	92,02	3 218	79	3 297	172	153	2 972	3 472	3 522
	1968	2	0,73	2 708	83,71	2 267	28	2 295	156	146	1 993	1 372	4 043
	gem.	4 jr.	1,11	3 156	82,41	2 601	93	2 694	158	162	2 374		
Midden	1965	3 1)	1,52	3 220	50,62	1 630	76	1 706	84	141	1 481	3 245	3 430
	1966	1 1)	2,50	1 288	25,00	322	66	388	-	89	299		
	1967	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
	1968	2	1,70	1 839	77,43	1 424	25	1 449	80	108	1 261	1 180	2 497
gem.	3 jr.	1,91	2 116	53,17	1 125	56	1 181	55	113	1 013			
Zuidwesten	1965	1	1,75	2 720	80,00	2 176	-	2 176	118	177	1 881		
	1966	4 1)	1,67	2 200	64,00	1 408	-	1 408	150	143	1 115	1 437	907
	1967	2	3,15	2 363	87,69	2 072	-	2 072	140	142	1 789	2 213	2 513
	1968	4	1,91	2 356	80,60	1 899	-	1 899	169	115	1 615	2 505	897
gem.	4 jr.	2,12	2 410	78,38	1 889	-	1 889	144	144	1 601			

1) Waarbij 1 bedrijf waarvan het zaad voor veevoeder moest worden bestemd.